

Temeljem članka III.5.a) i IV.4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na sjednici Zastupničkoga doma, održanoj 28. rujna 2005, i na sjednici Doma naroda, održanoj 5. listopada 2005, usvojila je

ZAKON O SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA BOSNE I HERCEGOVINE

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Članak 1. **(Predmet Zakona)**

Ovim se Zakonom uređuju: služba u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Oružane snage), sastav Oružanih snaga, prijam u službu, prava i obveze osoba na službi u Oružanim snagama, status osoba tijekom službe, sustav klasifikacije ljudstva, ocjene, promaknuća, upravljanje evidencijom osoblja i karijerom vojnih osoba, činovi i oznake u Oružanim snagama, mjerila ponašanja i druga statusna pitanja osoba na službi u Oružanim snagama.

Članak 2. **(Oružane snage)**

Oružane snage podrazumijevaju sve vojne snage u Bosni i Hercegovini na način utvrđen Zakonom o obrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj __/05 - u daljnjem tekstu: Zakon o obrani).

Članak 3. **(Osobe na službi u Oružanim snagama)**

- (1) Na službi u Oružanim snagama mogu biti vojne osobe, civilne osobe i kadeti. Vojne osobe su djelatne vojne osobe i osobe u pričuvnom sastavu dok su na službi.
- (2) Djelatne vojne osobe su:
 - a) vojnici,
 - b) dočasnici,
 - c) časnici,
 - d) generali.
- (3) Civilne osobe na službi u Oružanim snagama su državni službenici i zaposlenici na koje se primjenjuju odredbe Zakona o državnoj službi u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br: 12/02, 8/03, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04 i 48/05) i Zakona o radu u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br: 26/04, 7/05 i 48/05).
- (4) Osobe u pričuvnom sastavu su:
 - a) pričuvni vojnici,
 - b) pričuvni dočasnici,
 - c) pričuvni časnici,
 - d) pričuvni generali.
- (5) Pripadnici pričuvnog sastava za vrijeme obavljanja vojne službe imaju ista prava i obveze kao i djelatne vojne osobe, osim ukoliko ovim Zakonom nije drukčije propisano.
- (6) Pod obavljanjem vojne službe u pričuvnom sastavu podrazumijeva se vrijeme provedeno na obuci, vježbama i u izvršenju misija.
- (7) Kadeti su osobe koje se u stručnim vojnim školama i akademijama obrazuju za djelatnu vojnu službu u Oružanim snagama. Kadeti imaju prava i obveze koje su propisane ovim Zakonom i propisima koje donosi ministar obrane Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ministar obrane).

Članak 4.

(Uporaba jezika i pisma u Oružanim snagama)

Službeni jezici u Oružanim snagama su hrvatski jezik, bosanski jezik i srpski jezik, te dva pisma - latinica i ćirilica.

Članak 5. **(Vidovi, rodovi i službe)**

Oružane snage sastoje se iz vidova, rodova i službi.

- a) Vidovi su:
 - 1) kopnena vojska,
 - 2) zrakoplovstvo i protuzračna obrana.
- b) Rodovi su:
 - 1) pješništvo;
 - 2) topništvo;
 - 3) topničko-raketne postrojbe protuzračne obrane;
 - 4) oklopno-mehanizirane postrojbe;
 - 5) zrakoplovstvo;
 - 6) inženjerija;
 - 7) veza;
 - 8) atomsko-biološko-kemijska obrana;
 - 9) elektroničko izviđanje i protuelektronička borba;
 - 10) zračno motrenje i javljanje;
 - 11) vojnoobavještajni.
- c) Službe su:
 - 1) tehnička služba;
 - 2) zrakoplovna tehnička služba;
 - 3) služba vojne policije;
 - 4) prometna služba;
 - 5) opskrba služba;
 - 6) sanitetska služba;
 - 7) veterinarska služba;
 - 8) građevinska služba;
 - 9) financijska služba;
 - 10) pravna služba;
 - 11) geodetska služba;
 - 12) informatička služba;
 - 13) glazbena služba;
 - 14) vjerska služba.

Članak 6. **(Pukovnije)**

- (1) Pješačke pukovnije baštine identitet i vojno naslijeđe postrojbi i konstitutivnih naroda (Hrvata, Srba i Bošnjaka) iz kojih potječu: Hrvatskog vijeća obrane (HVO), Armije Republike Bosne i Hercegovine (ARBiH) i Vojske Republike Srpske (VRS).
- (2) Pukovnije i zapovjedništva pukovnija nemaju operativne niti administrativne ovlasti.
- (3) Svaka pukovnija ima malo, neoperativno zapovjedništvo pukovnije i osoblje. Na čelu zapovjedništva pukovnije je časnik Oružanih snaga ispod čina OF-5. Broj dodatnog osoblja u zapovjedništvu pukovnije neće biti veći od 10 za svaku pukovniju. Zapovjednici i osoblje pukovnija su pod zapovjedništvom zapovjednika najbliže brigade.

- (4) Ljudstvo u zapovjedništvima pukovnija čine pripadnici Oružanih snaga i raspoređeni su u zapovjedništva pukovnija, sukladno sustavu upravljanja ljudstvom.
- (5) Zapovjedništvima pukovnija administrativnu potporu pružaju zapovjedništva najbližih brigada.
- (6) Zastupljenost pukovnija na smotrama, svečanostima i posebnim događajima odobrava se putem zapovjedne linije, sukladno Pravilniku o svečanostima.
- (7) Zapovjedništva pukovnija mogu:
- a) upravljati muzejem pukovnije;
 - b) nadzirati financijski fond pukovnije koji nastaje iz proračuna za obranu, sufinanciranjem iz donacija, iz dobrovoljne članarine pripadnika i neprofitne djelatnosti, a što posebnim propisom propisuje ministar obrane. Financijski fond pukovnije služi za financiranje djelatnosti iz članka 6. stavak (7) ovoga Zakona;
 - c) pripremati, istraživati i njegovati povijest pukovnije;
 - d) objavljevati biltene pukovnije;
 - e) čuvati kulturno-povijesno nasljeđe pukovnije;
 - f) davati upute o održavanju posebnih svečanosti;
 - g) davati upute o običajima, odjeći i ponašanju pukovnije;
 - h) voditi časničke, dočasničke i vojničke klubove.
- (8) Pukovnije u svome sastavu mogu imati djelatnog, pričuvnog ili umirovljenog časnika koji služi kao pukovnik pukovnije. Pukovnik pukovnije je isključivo počasni položaj i nema operativnih niti administrativnih ovlasti.
- (9) Ministar obrane donosi propise koji dodatno definiraju ustrojstvo i odgovornosti pukovnija, uključujući imenovanje pukovnika pukovnija i drugoga osoblja u zapovjedništvima pukovnija.
- (10) Ministar obrane imenuje pukovnike pukovnija na prijedlog zapovjednika pukovnije.

Članak 7. **(Primjenjivost akata)**

- (1) Ukoliko ovim Zakonom nije drukčije određeno, akti kojima se regulira status djelatnih vojnih osoba, osoba u pričuvnom sastavu i civilnih osoba u Oružanim snagama upravni su akti i donose se sukladno ovome Zakonu, Zakonu o obrani, Zakonu o upravi Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 32/02), Zakonu o državnoj službi u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“, br: 12/02, 8/03, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04 i 48/05), Zakonu o radu u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“, br: 26/04, 7/05 i 48/05), drugim valjanim zakonima, kao i nalogima, propisima i zapovijedima ministra obrane.
- (2) U postupku donošenja akata iz stavka (1) ovoga članka, ako to zakonom nije drukčije određeno, primjenjuju se propisi kojima se uređuje upravni postupak.
- (3) Protiv konačnih upravnih akata iz stavka (1) ovoga članka može se pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Članak 8. **(Nadređeni i podređeni)**

- (1) Djelatne vojne osobe na službi u Oružanim snagama, sukladno njihovoj službi, mogu biti nadređene i podređene. U odnosu na čin i službu, one mogu biti viši i niži zapovjednici.
- (2) Nadređena osoba je osoba koja, sukladno zakonu, ostalim propisima i ovlastima za vođenje i zapovijedanje, vodi i zapovijeda vojnim zapovjedništvima, stožerima, postrojbama i institucijama, kao i tijelima i osobljem unutar njih.
- (3) Viši zapovjednik je osoba s višim činom. U slučaju postojanja dviju osoba istoga čina, viši zapovjednik je osoba za čije je ustrojbeno mjesto utvrđen viši čin. U slučaju postojanja dviju osoba s istim ustrojbenim činom, viši zapovjednik je osoba koja je ranije promaknuta.

POGLAVLJE II . PRIJAM U DJELATNU VOJNU SLUŽBU

Članak 9. (Opći uvjeti prijama)

- (1) U djelatnu vojnu službu može biti primljena osoba koja ispunjava opće uvjete:
 - a) da je državljanin Bosne i Hercegovine;
 - b) da je zdravstveno sposobna za službu u Oružanim snagama;
 - c) da nije osuđivana na bezuvjetnu zatvorsku kaznu u trajanju duljem od šest mjeseci;
 - d) da nije ranije otpuštena iz državne službe ili pravne osobe zbog povrede službene dužnosti u zadnje tri godine;
 - e) da joj pravomoćnom presudom nije zabranjeno obavljanje određenih djelatnosti, odnosno dužnosti za vrijeme trajanja takve zabrane;
 - f) da se protiv nje ne vodi kazneni postupak za kazneno djelo za koje se goni po službenoj dužnosti;
 - g) da ima odgovarajuću stručnu spremu potrebnu za obavljanje određene dužnosti;
 - h) da nije mlađa od 18 godina niti starija od 27 godina u vrijeme prijama, izuzev ako gornja dobna granica nije zanemarena sukladno propisima koje donosi ministar obrane;
 - i) da je odslužila vojni rok ili je na drugi način osposobljena za dužnost na koju se prima.
- (2) Osim općih uvjeta iz stavka (1) ovoga članka, ministar odbrane utvrdit će posebne uvjete.

Članak 10. (Raspisivanje natječaja i oglasa)

- (1) Prijam osoba u djelatnu vojnu službu u Oružanim snagama provodi se na temelju natječaja, odnosno oglasa, izuzev kadeta i stipendista po završenom školovanju.
- (2) Prijam osoba iz članka 11. ovoga Zakona u pričuvni sastav Oružanih snaga provodi se na temelju natječaja, odnosno oglasa.
- (3) Natječaj za Oružane snage raspisuje se za određenu pukovniciju, rod, odnosno službu, a naznačava se i konkretna postrojba i lokacije gdje u tom trenutku postoji slobodno mjesto.
- (4) U natječaju kandidati apliciraju preferencu za pukovnicije, lokacije i postrojbu. Nakon završetka osnovne vojne obuke, kandidatu će se izići u susret u svezi s njegovom preferencom, ako je odgovarajući položaj u pukovniciji po njegovu izboru, odnosno službi slobodan. Ako odgovarajući položaj u pukovniciji po njegovu izboru, odnosno službi nije slobodan, kandidatu će biti ponuđena mogućnost prihvaćanja drugoga položaja unutar Oružanih snaga. Ako kandidat odbije alternativni položaj, oslobađa se službe bez ikakvih daljnjih obveza. Niti od jednog kandidata, po završetku osnovne vojne obuke, neće biti traženo da se protiv svoje volje priključi nekoj pukovniciji, odnosno službi.
- (5) Za izvršavanje određenih zadaća i poslova od posebnog značenja za obranu, u djelatnu vojnu službu može se primiti osoba i bez raspisivanja natječaja, odnosno oglasa.
- (6) Poslove i zadaće iz stavka (5) ovoga članka određuje ministar obrane.

Članak 11. (Ugovori za djelatne vojne osobe)

- (1) Državljanin Bosne i Hercegovine koji ispunjava uvjete iz članka 9. ovoga Zakona može biti primljen u djelatnu vojnu službu na određene dužnosti i na određeno vrijeme.
- (2) Prijam u službu provodi se na temelju ugovora, a služba teče od dana stupanja na dužnost.
- (3) Osoba iz stavka (1) ovoga članka prima se u djelatnu vojnu službu na temelju ugovora kojim se utvrđuju: čin, vojnoevidencijska specijalnost, pukovnicija, plaća, dužnost, trajanje službe, obveza služenja u pričuvnom sastavu utvrđena člankom 102. ovoga Zakona te ostala prava i obveze tijekom trajanja vojne službe.

(4) Ugovor o prijamu u djelatnu vojnu službu je na određeno vrijeme, čije se trajanje regulira ugovorom. Ministar obrane potpisuje ugovor u ime Ministarstva obrane BiH.

Članak 12.
(Ugovori za specijalnosti u pričuvnom sastavu)

- (1) Osobe bez prethodnog vojnog iskustva, ali s posebnim zanimanjima, mogu se angažirati u pričuvni sastav.
- (2) Osobe iz stavka (1) ovoga članka koje ispunjavaju uvjete iz članka 9. ovoga Zakona primaju se u pričuvni sastav na temelju ugovora.

Članak 13.
(Stručna sprema)

- (1) Odgovarajuća stručna sprema, sukladno članku 9. stavak (1) točka g) ovoga Zakona, je:
 - a) vojnici – srednja stručna sprema III. stupanj,
 - b) dočasnici – srednja stručna sprema IV. stupanj ili viša stručna sprema VI. stupanj,
 - c) časnici – visoka stručna sprema VII. stupanj.
- (2) Nostrifikaciju i ekvivalenciju stručne spreme iz toč. a), b) i c) stavka (1) ovoga članka stečene izvan Bosne i Hercegovine obavlja mjerodavno tijelo.

Članak 14.
(Metode i načini prijama)

- (1) Vojnik se prima u Oružane snage u čin vojnika.
- (2) Dočasnik se prima u Oružane snage u početnom činu dočasnika po završetku školovanja u vojnoj ili civilnoj školi. Iznimno, dočasnik može biti primljen u službu po preporuci svojeg zapovjednika, a na temelju obavljanja vojničke dužnosti, ukoliko ispunjava uvjete iz članka 13. stavak (1) točka b) ovoga Zakona.
- (3) Časnik se prima u Oružane snage u početnom činu časnika po završetku vojne akademije ili nakon stjecanja stručne spreme, sukladno članku 13. stavak (1) točka c) ovoga Zakona, i završetka osnovne časničke obuke. Iznimno, časnik može biti primljen po preporuci svojeg zapovjednika, a na temelju obavljanja vojničke ili dočasničke dužnosti i nakon završetka osnovne časničke obuke te ukoliko ispunjava uvjete iz članka 13. stavak (1) točka c) ovoga Zakona.

**POGLAVLJE III. PRAVA, DUŽNOSTI I ODGOVORNOSTI OSOBA NA SLUŽBI U
ORUŽANIM
SNAGAMA**

Članak 15.
(Dužnosti)

Djelatna vojna osoba u Oružanim snagama ima prava i dužnosti:

- a) štiti suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine, sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine i međunarodnom pravu;
- b) pridržavati se Zakona o obrani, naloga, propisa i zapovijedi ministra obrane i Sigurnosne politike i Obrambene politike Bosne i Hercegovine;
- c) pridržavati se valjanih propisa u Oružanim snagama i pravila službe Oružanih snaga, kao i drugih pravila i propisa valjanih u Oružanim snagama, i jačati vojnu stegu;

- d) izgrađivati dobre međuljudske odnose u vojnim postrojbama i vojnim ustanovama i promicati humana etička načela;
- e) stručno se usavršavati i pomagati usavršavanju drugih pripadnika Oružanih snaga;
- f) čuvati naoružanje i druga materijalna sredstva koja su mu povjerena u službi;
- g) profesionalno i besprijekorno obavljati dužnosti i izvršavati dobivene zapovijedi;
- h) osobnim primjerom stege, hrabrosti i samopožrtvovanja utjecati na druge pripadnike Oružanih snaga;
- i) iskazivati samoinicijativu i kreativnost u obavljanju službe;
- j) posjedovati i nositi vojne iskaznice kojima dokazuje pripadnost Oružanim snagama i
- k) pridržavati se i poštivati sve norme ponašanja u službi i izvan službe.

Članak 16.

(Obveza obuke za osobe u pričuvnom sastavu)

- (1) Pripadnici pričuvnog sastava obvezni su proći planiranu obuku.
- (2) Osobe u pričuvnom sastavu neće biti pozivane na obuku u roku od 12 mjeseci nakon završetka svoje djelatne vojne službe.
- (3) Ministar obrane izdat će propise koji reguliraju učestalost, dužinu i sadržaj obveze za obuku pripadnika pričuvnog sastava.

Članak 17.

(Dužnost poštivanja zapovijedi)

- (1) Vojne osobe dužne su izvršavati zapovijedi nadređenih zapovjednika koje su u svezi sa službom, osim zapovijedi koje imaju obilježja kaznenoga djela.
- (2) Kada prime zapovijed koja ima obilježje kaznenoga djela, vojne su osobe dužne o tomu odmah izvijestiti zapovjednika koji je nadređen zapovjedniku koji je zapovijed izdao.

Članak 18.

(Pravo nošenja i uporabe naoružanja)

- (1) Vojne osobe, sukladno pravilima službe, imaju pravo nositi i uporabiti naoružanje.
- (2) Pravila službe u Oružanim snagama donosi ministar obrane kojima se uređuju postupak i uvjeti pod kojima vojne osobe mogu uporabiti naoružanje u obavljanju službe.
- (3) U izvršavanju bjevih zadaća vojne osobe uporabljaju naoružanje prema pravilima o bojevim djelovanjima, koja donosi ministar obrane.

Članak 19.

(Propisi o uporabi sile)

Ovlaštena vojna osoba na službi u vojnoj sigurnosti ili u vojnoj policiji uporabljuje naoružanje ili druga sredstva prisile sukladno propisima kojima se uređuje primjena ovih sredstava u službi u Oružanim snagama, a koje donosi ministar obrane.

Članak 20.

(Nošenje odore)

Vojna osoba dužna je nositi propisanu odoru za vrijeme obavljanja službe, sukladno propisu koji donosi ministar obrane.

Članak 21.

(Pravo podnošenja pritužbe)

- (1) Vojna osoba ima pravo nadređenom podnositi pritužbe i izvješća u svezi sa svim pitanjima iz rada i funkcioniranja vojne postrojbe, odnosno ustanove u kojoj se nalazi na dužnosti.
- (2) Vojna osoba koja podnese pritužbu protiv nadređenog zapovjednika nije oslobođena obveze izvršenja dobivene zapovijedi, izuzev iznimke iz članka 17. stavak (1) ovoga Zakona.
- (3) Na pismene zahtjeve, prigovore, pritužbe, žalbe i druge podneske u upravnom postupku u svezi sa službom u Oružanim snagama ne plaćaju se administrativne pristojbe.

Članak 22.
(Udaljenje u slučaju rata ili izvanrednog stanja)

Vojna osoba za vrijeme ratnog ili izvanrednog stanja, mjera povišene borjeve spremnosti i pripravnosti Oružanih snaga može se udaljiti iz vojne postrojbe, odnosno ustanove ili iz mjesta službe samo po odobrenju zapovjednika brigade, njemu ravnog ili višeg zapovjednika.

Članak 23.
(Putovanje u inozemstvo tijekom ratnog ili izvanrednog stanja)

U slučaju ratnog ili izvanrednog stanja, djelatna vojna osoba može putovati u inozemstvo samo po odobrenju ministra obrane.

Članak 24.
(Vojne iskaznice)

- (1) Vojne osobe posjeduju vojnu iskaznicu kojom dokazuju pripadnost Oružanim snagama.
- (2) Ovlaštene službene osobe na dužnosti u vojnoobavještajnom rodu i u službi vojne policije, osim iskaznice iz stavka (1) ovoga članka, posjeduju i iskaznicu ovlaštene službene osobe kojom dokazuju pripadnost nekom od ovih sastava.
- (3) Oblik, sadržaj i postupak izdavanja vojnih iskaznica i posebnih isprava predviđenih Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava rata od 12. kolovoza 1949. propisuje ministar obrane.

Članak 25.
(Strana odličja i priznanja)

- (1) Vojna osoba može primiti strano odličje i može ga nositi u svečanim i drugim prigodama samo po odobrenju Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Predsjedništvo).
- (2) Ostala strana priznanja vojna osoba može primiti i može ih nositi u svečanim i drugim prigodama samo po odobrenju ministra obrane.

Članak 26.
(Sindikalno i političko organiziranje)

Djelatnim vojnim osobama zabranjeno je sindikalno i političko organiziranje.

Članak 27.
(Javni istupi)

- (1) Vojnim osobama zabranjeno je javno istupanje u svezi sa stanjem i odnosima u Oružanim snagama, bez pismenog odobrenja ministra obrane.

(2) Stavak (1) ovoga članka ne primjenjuje se na vojne osobe kada se od njih traži davanje izjave pred parlamentarnom komisijom ili na sudu.

(3) Vojna osoba iz stavka (2) ovoga članka pridržava se odredaba Zakona o zaštiti tajnih podataka Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 54/05).

Članak 28. **(Jednake mogućnosti)**

(1) Djelatne vojne osobe i osobe koje žele biti primljene u Oružane snage tretiraju se s punim poštovanjem načela transparentnosti, pravednosti i jednakih mogućnosti. Neće biti diskriminacije po bilo kojoj osnovi, poput spolne, rasne, zbog boje kože, jezika, vjere, političkih ili drugih mišljenja, etničkog ili socijalnog podrijetla, povezanosti s nacionalnim manjinama, imovnog stanja, odnosno drugoga statusa.

(2) Ministar obrane osigurava poštivanje obveza iz stavka (1) ovoga članka u Oružanim snagama.

Članak 29. **(Vjerske aktivnosti i slobode)**

(1) **Vojna osoba ima pravo obavljati vjerske aktivnosti radi ostvarenja vjerskih sloboda, sukladno posebnostima svake od vjera.**

(2) **Organiziranje i obavljanje vjerskih aktivnosti iz stavka (1) ovoga članka temelje se na načelu pojedinačne slobode izražavanja i obavljanja vjerske službe pripadnika Oružanih snaga.**

(3) **Organiziranje vjerskih aktivnosti u Oružanim snagama poglavito se temelji na objektivnim vojnim potrebama.**

(4) **Ministarstvo obrane BiH, u suradnji sa zakonom priznatim crkvama i vjerskim zajednicama, propisuje organiziranje i način funkcioniranja vjerskih aktivnosti unutar Oružanih snaga i osigurava ostvarenje vjerskih sloboda, kako je utvrđeno u stavku (1) ovoga članka.**

Članak 30. **(Kaznena odgovornost)**

(1) Osobe na službi u Oružanim snagama odgovaraju za kaznena djela prema odredbama kaznenoga zakona.

(2) Kaznena odgovornost ne isključuje stegovnu odgovornost osobe na službi u Oružanim snagama ako djelo predstavlja i kršenje vojne stege.

(3) Oslobođanje od kaznene odgovornosti ne podrazumijeva i oslobođanje od stegovne odgovornosti.

(4) Stegovni postupak pokreće se i vodi bez obzira na tijek kaznenog postupka.

Članak 31. **(Ovlaštene službene osobe za obradbu osoba na službi u Oružanim snagama)**

Ovlaštene djelatne vojne osobe na službi u vojnoj policiji djeluju kao ovlaštene službene osobe prema zakonima o kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini u svezi s operativnom i kriminalističkom obradom osoba na službi u Oružanim snagama za koje postoje osnovi sumnje da su na službi ili u svezi sa službom počinile kazneno djelo.

Članak 32. **(Prekršajna odgovornost)**

Osobe na službi u Oružanim snagama odgovaraju za prekršaje prema općim propisima o prekršajima.

Članak 33.
(Vojna stega i stegovna odgovornost)

- (1) Vojna stega je točno, potpuno i pravodobno obavljanje vojne službe, odnosno obveza i zadaća vojnih osoba propisanih ovim Zakonom i drugim propisima, zapovijedima mjerodavnih osoba te poštivanje pravila i načela ponašanja u vojnoj službi i izvan nje.
- (2) Za povredu vojne stega vojne osobe podliježu stegovnoj odgovornosti, sukladno Poglavlju XVII. ovoga Zakona.
- (3) Ministar obrane donijet će provedbeni propis o vojnoj stezi i stegovnom postupku, sukladno ovome Zakonu.

Članak 34.
(Materijalna odgovornost)

- (1) Pripadnik Oružanih snaga dužan je naknaditi štetu koju u svezi s obavljanjem službe pričinu Bosni i Hercegovini, namjerno ili iz krajnje nepažnje.
- (2) Obveza osoba iz stavka (1) ovoga članka i odgovornost Bosne i Hercegovine za štete koje pripadnici Oružanih snaga u svezi s obavljanjem službe pričinu trećim osobama utvrđuje se prema općim propisima o naknadi štete i odredbama članka 8. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02).

Članak 35.
(Postupak i naknada)

- (1) Naknada štete utvrđuje se prema propisu kojim se uređuju obligacioni odnosi.
- (2) Ministar obrane donosi propis kojim se regulira postupak i mjerodavnost za odlučivanje.
- (3) Konačno rješenje o naknadi štete izvršna je isprava.

POGLAVLJE IV. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA I DRUGA PRAVA VOJNIH OSOBA

Članak 36.
(Pravo na zdravstvenu zaštitu i osiguranje)

- (1) Djelatne vojne osobe, kao i članovi njihovih obitelji, ostvaruju zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje sukladno valjanim propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju.
- (2) Za vrijeme školovanja kadeti ostvaruju sve oblike zdravstvene zaštite na teret Ministarstva obrane BiH.
- (3) Pripadnici pričuvnog sastava, kao i članovi njihovih obitelji, ostvaruju zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje sukladno valjanim propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju na teret Ministarstva obrane BiH, ukoliko to pravo ne ostvaruju po drugoj osnovi.

Članak 37.
(Pravo na zdravstvenu zaštitu nakon otpusta)

- (1) Vojna osoba i nakon otpusta iz Oružanih snaga ima pravo na sve oblike zdravstvene zaštite na teret Ministarstva obrane BiH zbog ozljede ili bolesti koju je zadobila za vrijeme obavljanja službe u Oružanim snagama.
- (2) Osoba iz stavka (1) ovoga članka ima pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu nakon otpusta iz Oružanih snaga:
 - a) ako prijavi bolest ili ozljedu nadležnoj liječničkoj komisiji,
 - b) ako je bolest ili ozljeda nastala za vrijeme obavljanja službe u Oružanim snagama kao posljedica službe.

(3) Osoba iz stavka (2) ovoga članka kod kojeg se bolest otkrije nakon otpusta iz Oružanih snaga, a nadležna liječnička komisija utvrdi da je bolest nastala za vrijeme službe u Oružanim snagama kao posljedica službe, ima pravo na sve oblike zdravstvene zaštite na teret Ministarstva obrane BiH do izlječenja ili do stabiliziranja bolesti.

Članak 38. **(Zdravstvena zaštita za otpuštene kadete)**

(1) Kadeti koji zbog pogoršanja bolesti što su je imali prije stupanja na školovanje budu otpušteni sa školovanja imaju pravo na zdravstvenu zaštitu za tu bolest do izlječenja, odnosno stabiliziranja bolesti, a najdulje dvije godine od dana otpuštanja sa školovanja, ako pravo na zdravstvenu zaštitu ne ostvaruju po drugoj osnovi.

(2) Kadeti nemaju pravo na zdravstvenu zaštitu iz stavka (1) ovoga članka ako su namjerno prikrili, odnosno nisu otkrili podatke o zdravstvenom stanju prilikom stupanja u Oružane snage.

Članak 39. **(Prekid u školovanju)**

(1) Kadet kojemu se prekine školovanje zbog ozljede ili bolesti koja je nastala za vrijeme školovanja ima pravo na novčanu pomoć za nastavak redovitog školovanja u drugoj školi istoga ranga.

(2) Iznos novčane pomoći utvrđuje se prema materijalnim mogućnostima kadeta i članova obitelji s kojima živi u zajedničkom kućanstvu, kao i visini troškova redovitog školovanja, što se detaljno uređuje propisom ministra obrane.

Članak 40. **(Prava u slučaju smrti)**

(1) U slučaju smrti vojne osobe na službi u Oružanim snagama i kadeta, članovi njihove uže obitelji imaju pravo na naknadu pogrebnih troškova.

(2) Pravo iz stavka (1) ovoga članka pripada i članovima uže obitelji umrle umirovljene djelatne vojne osobe u Oružanim snagama, koja je pravo na mirovinu ostvarila neposredno nakon službe u Oružanim snagama.

(3) Naknada troškova iz stavka (1) ovoga članka pripada i djelatnoj vojnoj osobi u slučaju smrti člana njezine uže obitelji ili smrti drugoga člana obitelji kojeg je uzdržavala i s kojim je živjela u zajedničkom kućanstvu.

(4) Članovima uže obitelji smatraju se: bračni drug, djeca, roditelji, očuh, maćeha, usvojitelji i usvojenici.

(5) Prednost u ostvarenju prava na naknadu pogrebnih troškova utvrđuje se prema propisima o nasljeđivanju. Ukoliko je jedan od članova obitelji sam snosio pogrebne troškove, tada se njemu isplaćuje propisana naknada.

Članak 41. **(Naknada pogrebnih troškova)**

(1) Naknada pogrebnih troškova obuhvaća:

- a) troškove prijevoza posmrtnih ostataka do mjesta pogreba,
- b) putne troškove za dva pratitelja,
- c) troškove grobnog mjesta, ukoliko obitelj nema takvo mjesto,
- d) ostale troškove uobičajene u mjestu u kojem se obavlja pogreb.

(2) Uvjete, iznos i postupak za ostvarenje naknade pogrebnih troškova propisuje ministar obrane.

Članak 42.
(Jednokratna novčana pomoć)

- (1) Djelatne vojne osobe imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć:
 - a) ako u miru tijekom obavljanja službe ili u svezi sa službom, bez svoje krivnje, zadobiju ranu ili ozljedu usljed koje nastupi oštećenje organizma od najmanje 20%,
 - b) ako, bez njihove krivnje, nastupi tjelesno oštećenje od najmanje 20% zbog bolesti koja je nastala ili se pogoršala kao izravna posljedica obavljanja vojne službe.
- (2) Ako djelatna vojna osoba iz stavka (1) ovoga članka pogine ili umre zbog rane, ozljede, odnosno bolesti, jednokratna novčana pomoć pripada članovima njezine uže obitelji.
- (3) Krivnjom, u smislu stavka (1) točka b) ovoga članka, ne smatra se radnja učinjena iz nehaja.
- (4) Pravo na jednokratnu novčanu pomoć pripada članovima uže obitelji osobe poginule prilikom odlaska ili dolaska na vojnu službu ili tijekom postupka prijama i otpusta iz Oružanih snaga.
- (5) Uvjete, iznos i postupak za ostvarenje jednokratne novčane pomoći propisuje ministar obrane.

Članak 43.
(Osposobljavanje bračnih drugova osoba poginulih tijekom službe)

- (1) Bračni drug djelatne vojne osobe koja izgubi život pod uvjetima iz članka 42. ovoga Zakona, a koji nema uvjeta za obiteljsku mirovinu, na osobni zahtjev može biti upućen na osposobljavanje radi stjecanja IV. stupnja stručne spreme ako u trenutku smrti nije imao nikakvu stručnu spremu niti je bio u radnom odnosu.
- (2) Djelatna vojna osoba kod koje nastupi invalidnost tijekom obavljanja vojne službe, zbog čega joj je donijet akt o prestanku vojne službe, ako ne ispunjava uvjete za mirovinu, na osobni zahtjev može biti upućena na osposobljavanje radi stjecanja odgovarajuće stručne spreme, ukoliko je nije imala.
- (3) Osposobljavanje iz st. (1) i (2) ovoga članka može trajati najdulje četiri godine.
- (4) Uvjete osposobljavanja osoba te iznos naknade za osposobljavanje propisuje ministar obrane.

POGLAVLJE V. MIROVINSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE VOJNIH OSOBA

Članak 44.
(Definicija vojnoga osiguranika)

Vojnim osiguranikom smatra se djelatna vojna osoba u Oružanim snagama koja ima to svojstvo sukladno ovome Zakonu.

Članak 45.
(Staž s povećanim trajanjem)

- (1) Vojnim osiguranicima svakih 12 mjeseci efektivno provedenih na službi računa se kao 16 mjeseci staža osiguranja.
- (2) Vojnim osiguranicima svakih 12 mjeseci efektivno provedenih na službi u činu generala računa se kao 18 mjeseci staža osiguranja.
- (3) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog ministra obrane, donijet će propis kojim će urediti na kojim će ustrojbenim mjestima zbog težine i složenosti posla vojni osiguranik imati staž osiguranja s povećanim trajanjem većim od utvrđenog u stavku (1) ovoga članka, ali ne veći od 18 mjeseci.

Članak 46.
(Starosna mirovina)

- (1) Vojni osiguranik stječe pravo na starosnu mirovinu kada navrší 55 godina života i najmanje 30 godina mirovinskog staža.
- (2) Vojni osiguranik stječe pravo na starosnu mirovinu kada navrší 40 godina mirovinskog staža, bez obzira na godine života.

Članak 47.
(Prijevremena starosna mirovina)

U slučaju racionalizacije i smanjenja brojčanog stanja Oružanih snaga, vojni osiguranik iz članka 44. ovoga Zakona stječe pravo na prijevremenu starosnu mirovinu kada navrší 45 godina života i najmanje 20 godina mirovinskog staža, na prijedlog Ministarstva obrane BiH.

Članak 48.
(Iznimke za stjecanje prijevremene i starosne mirovine)

- (1) Iznimno, na prijedlog Ministarstva obrane BiH, osoba stječe uvjete za prijevremenu starosnu mirovinu, prema odluci Predsjedništva, ako ima najmanje 20 godina mirovinskog staža i čin brigadira, bez obzira na godine života.
- (2) Iznimno, na prijedlog Ministarstva obrane BiH, osoba stječe uvjete za starosnu mirovinu, prema odluci Predsjedništva, ako ima čin generala, bez obzira na godine života i godine mirovinskog staža.
- (3) Iznimno, na prijedlog Ministarstva obrane BiH, osoba stječe uvjete za starosnu mirovinu, prema odluci Predsjedništva, ako je u vrijeme rata obnašala dužnost zapovjednika brigade-pukovnije ili dužnost zapovjednika višega ranga najmanje 12 mjeseci.

Članak 49.
(Mirovinska osnova i visina mirovine)

- (1) Mirovinska osnova za stjecanje prava na mirovinu utvrđuje se od mjesečnog prosjeka nevaloriziranih plaća ostvarenih u posljednjih pet godina prije godine u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu.
- (2) Visina mirovine ostvaruje se u postotku od mirovinske osnove prema dužini mirovinskog staža i za 20 godina iznosi 55% od mirovinske osnove, a za svaku sljedeću navršenu godinu povećava se za 2%, s tim što ne može iznositi više od 75% od mirovinske osnove.
- (3) Mirovina vojnoga osiguranika (general) iz članka 48. stavka (3) ovoga Zakona iznosi 75 % prosječne plaće toga vojnog osiguranika koju je ostvario u posljednjih pet godina prije godine u kojoj ostvaruje pravo na mirovinu.

Članak 50.
(Posebni uvjeti za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu)

- (1) Vojni osiguranik mirovinu ostvaruje pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom ako neprekidno ima najmanje 10 godina staža osiguranja u svojstvu vojnoga osiguranika i ako ima svojstvo vojnog osiguranika u vrijeme stjecanja prava na mirovinu.
- (2) Vojnom osiguraniku koji je ostvario posebni staž, sukladno valjanim zakonskim propisima, a koji nema 10 godina staža osiguranja u svojstvu vojnoga osiguranika, za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu uzet će se u obzir i posebni staž.

Članak 51.
(Mirovinski staž)

Mirovinski staž ostvaren u bivšim republikama Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i u Zavodu za mirovinsko-invalidsko osiguranje vojnih osiguranika do 6. ožujka 1992, odnosno 1. ožujka 2002, uzet će se u obzir vojnim osiguranicima za ostvarivanje i utvrđivanje opsega prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja.

*Članak 52.***(Invalidska i obiteljska mirovina)**

- (1) Vojni osiguranik koji je od ovlaštene liječničke komisije proglašen nesposobnim za vojnu službu stječe pravo na invalidsku mirovinu prema uvjetima za stjecanje prava na invalidsku mirovinu, sukladno entitetskim zakonima o mirovinskom i invalidskom osiguranju.
- (2) Obitelj umrlog ili poginulog vojnog osiguranika ima pravo na obiteljsku mirovinu prema uvjetima za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu, sukladno entitetskim zakonima o mirovinskom i invalidskom osiguranju.
- (3) Mirovinska osnova za mirovine iz st. (1) i (2) ovoga članka utvrđuje se sukladno članku 49. ovoga Zakona.

Članak 53.**(Osiguranje financijskih sredstava)**

Sredstva potrebna za ostvarivanje prava utvrđenih u ovom Poglavlju ovoga Zakona osiguravaju se iz doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje vojnih osiguranika, sukladno valjanim zakonskim propisima, i iz proračuna.

Članak 54.**(Rješavanje ostalih pitanja)**

Na sva pitanja iz mirovinskog osiguranja koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjivat će se odredbe entitetskih zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju.

POGLAVLJE VI. RADNO VRIJEME I GODIŠNJI ODMOR**Članak 55.****(Opća pravila)**

- (1) Puno radno vrijeme je 40 sati tjedno.
- (2) Pri raspoređivanju radnoga vremena mora se osigurati odmor tijekom rada u trajanju od 30 minuta za puno radno vrijeme, dnevni odmor od najmanje 12 sati neprekidno između dva uzastopna radna dana i tjedni odmor od najmanje 24 sata neprekidno.

Članak 56.**(Dulje radno vrijeme)**

- (1) Zapovjednik brigade, zapovjednik istog ili višeg ranga može zapovijediti da se radi dulje od punog radnog vremena u sljedećim slučajevima:
 - a) kada su zapovijedene mjere pripravnosti;
 - b) u slučaju uzbune u vojnoj postrojbi, odnosno ustanovi;
 - c) za vrijeme vojnih vježbi;
 - d) kada je vojna postrojba angažirana na zadaćama saniranja posljedica elementarnih nepogoda i drugih opasnosti;
 - e) za vrijeme dežurstva ili slične dužnosti;
 - f) prilikom izvršavanja zadaća čije bi obustavljanje ili prekidanje imalo štetne posljedice po bojnu spremnost ili bi nanijelo znatnu materijalnu štetu ili ugrozilo život i zdravlje vojnih i drugih osoba;
 - g) kada je potrebno radi ispunjenja uvjeta iz naloga, propisa i zapovijedi ministra obrane.
- (2) Iznimno, zapovjednik na položaju zapovjednika brigade ili na višem položaju može zapovijediti rad dulji od punog radnog vremena i zbog drugih izvanrednih zadaća vojne postrojbe, odnosno ustanove.
- (3) Rad iz stavka (2) ovoga članka može trajati najviše 30 dana tijekom jedne kalendarske godine, a zapovijed nadležnog zapovjednika za taj rad mora biti u pisanom obliku.

- (4) Zapovijedi o radu nakon radnog vremena za djelatne vojne osobe izvršavaju se sukladno nalogima, propisima i zapovijedima ministra obrane.

Članak 57.
(Osnovni godišnji odmor i dopusti)

- (1) Djelatne vojne osobe imaju pravo na godišnji odmor, što odgovara vremenu mirovinskog staža:
- a) do 10 godina mirovinskog staža – 20 radnih dana,
 - b) od 10 do 20 godina mirovinskog staža – 25 radnih dana,
 - c) 20 i više godina mirovinskog staža – 30 radnih dana.
- (2) Tijekom jedne kalendarske godine djelatna vojna osoba ima pravo na plaćeni dopust do sedam radnih dana po svim osnovama.
- (3) Djelatna vojna osoba može u jednoj kalendarskoj godini izbivati četiri radna dana radi udovoljenja njezinim vjerskim, odnosno tradicijskim potrebama, s tim što se dopust od dva dana koristi uz naknadu plaće - plaćeni dopust.
- (4) Djelatne vojne osobe angažirane na posebnim dužnostima imaju pravo na dodatne dane odmora po odobrenju zapovjednika brigade, zapovjednika istog ili višeg ranga, s tim što ukupni broj tih dodatnih dana ne može prijeći 36 radnih dana.
- (5) Djelatnoj vojnoj osobi može se odobriti do sedam radnih dana neplaćenog dopusta u slučaju iznimnih događaja u obitelji, po odobrenju zapovjednika postrojbe.
- (6) Djelatna vojna osoba ima pravo do pet radnih dana dopusta radi preseljenja obitelji nakon premještanja u novo mjesto službe.
- (7) Djelatna vojna osoba ima pravo na porodiljski dopust, sukladno valjanim zakonima.
- (8) Djelatnoj vojnoj osobi može se odobriti do 30 dana neplaćenog dopusta po odobrenju zapovjednika brigade, zapovjednika istog ili višeg ranga.
- (9) Djelatna vojna osoba ima pravo koristiti jedan dan godišnjeg odmora u vrijeme koje sama odredi, ali je dužna o tomu obavijestiti nadležnog zapovjednika najkasnije tri dana prije korištenja radi dobivanja odobrenja.

Članak 58.
(Korištenje godišnjeg odmora)

- (1) Godišnji odmor u cijelosti se koristi za vrijeme kalendarske godine.
- (2) Iznimno od stavka (1) ovoga članka, godišnji odmor može se koristiti u dva dijela na temelju osobnog zahtjeva ili prema potrebama službe.
- (3) Ako djelatna vojna osoba koristi odmor u dijelovima, prvi dio koristi bez prekida u trajanju od najmanje 10 radnih dana u tijeku kalendarske godine, a drugi dio najkasnije do 30. lipnja sljedeće godine.
- (4) Djelatna vojna osoba ne može se odreći prava na godišnji odmor niti mu se on može uskratiti, niti mu se može isplatiti naknada umjesto neiskorištenog godišnjeg odmora.
- (5) Djelatna vojna osoba koristi godišnji odmor sukladno Planu o korištenju godišnjih odmora.
- (6) Ukoliko djelatna vojna osoba nije počela koristiti godišnji odmor u tijeku kalendarske godine, dužna ga je u cijelosti iskoristiti do 30. lipnja sljedeće godine.

Članak 59.
(Prekid ili odgođeno korištenje odmora)

Djelatnoj vojnoj osobi može biti prekinuto korištenje godišnjeg odmora ili odgođeno korištenje godišnjeg odmora ili joj može biti naloženo da se ne udaljava iz mjesta boravka, ako to zahtijeva neodgodivo obavljanje posla obrane dok traju takvi razlozi, po odluci ministra obrane.

Članak 60.

(Dodatni propisi)

- (1) Ministar obrane donosi propise kojima se utvrđuje raspored, početak i završetak radnog vremena tijekom dana ili za dulje razdoblje, prema uvjetima rada i prirodi zadaće vojne postrojbe, odnosno ustanove.
- (2) Ministar obrane donosi propise kojima se utvrđuju način i kriteriji za korištenje godišnjeg odmora i odgovarajuće administrativne procedure.

POGLAVLJE VII. PLAĆE, DODACI I DRUGE NAKNADE

Članak 61.

(Pravo na plaće, dodatke i druge naknade)

Djelatna vojna osoba ima pravo na plaću, dodatke na plaću te na druge naknade, sukladno ovome Zakonu.

Članak 62.

(Plaće i dodaci na plaću)

- (1) Plaća djelatne vojne osobe sastoji se od osnovne plaće i dodatka na plaću.
- (2) Osnovnu plaću djelatne vojne osobe čini vrijednost koeficijenta osobnog čina umnoženog s osnovom za obračun plaće uvećanom za 0,5% za svaku godinu navršenog ukupnog mirovinskog staža.
- (3) Djelatnoj vojnoj osobi pripada povećanje osnovne plaće u iznosu od 20%, s tim što ne ostvaruje pravo na naknadu za rad dulji od zakonom određenog redovitog radnog vremena, za rad noću, za rad u dane državnih blagdana, dežurstvo, kao i za obveznu nazočnost i pripravnost.
- (4) Djelatnoj vojnoj osobi, zbog težine i složenosti poslova, osim plaće iz st. (2) i (3) ovoga članka, pripadaju i dodaci na plaću: posebni vojni dodatak (deminerski dodatak, letački dodatak za službu u postrojbama specijalne namjene, dodatak za službu na izdvojenim visinskim objektima i drugim dužnostima na kojima su osobe izložene djelovanjima štetnim za zdravlje) i položajni dodatak.
- (5) Ministar obrane posebnim će propisom utvrditi za koje će dužnosti pripadati dodaci na plaću iz stavka (4) ovoga članka.
- (6) Plaće i druga primanja djelatnih vojnih osoba uređuju se propisima koje donosi ministar obrane.
- (7) Osnovu plaće i koeficijent utvrđuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 63.

(Početak primanja plaće)

- (1) Djelatnoj vojnoj osobi nakon završetka vojne škole pripada plaća od dana prijama u djelatnu vojnu službu.
- (2) Djelatnoj vojnoj osobi koja se prima u Oružane snage po nekoj drugoj osnovi pripada plaća od dana stupanja na dužnost.

Članak 64.

(Plaća obnašatelja dužnosti)

- (1) Obnašatelju dužnosti pripada plaća i druga primanja prema ustrojbenom mjestu na koje je postavljen.
- (2) Prava iz stavka (1) ovoga članka imaju i djelatne vojne osobe koje obnašaju dužnost, odnosno zamjenjuju odsutnu vojnu osobu, ako obnašanje dužnosti odnosno zamjena traje dulje od 30 dana.

Članak 65.

(Naknada za vrijeme udaljenja iz službe, odnosno pritvora)

- (1) Djelatnoj vojnoj osobi dok se nalazi u pritvoru, odnosno udaljenoj od dužnosti, pripada naknada u visini od 75% plaće, a ako uzdržava obitelj - 85 % plaće koja bi mu pripadala da nije udaljen iz službe, odnosno u pritvoru.
- (2) Puna plaća pripada djelatnoj vojnoj osobi od dana vraćanja u službu, odnosno ako je uvažena žalba na rješenje o udaljenju od prvoga dana udaljenja.
- (3) Djelatnoj vojnoj osobi isplaćuje se odbitak od plaće i u sljedećim slučajevima:
 - a) ako je stegovna mjera ili kazna poništena rješenjem, ali ne i ako se odluka temelji na zastari gonjenja,
 - b) ako je pravomoćnom presudom u kaznenom, odnosno u stegovnom postupku oslobođen odgovornosti ili je optužba odbijena ili odbačena, ali ne zbog nenadležnosti.
- (4) Za vrijeme izdržavanja zatvorske kazne djelatnoj vojnoj osobi ne pripada pravo na plaću niti na naknadu plaće.

Članak 66.
(Plaće za vrijeme privremenog raspoređivanja)

Djelatna vojna osoba privremeno raspoređena na drugu dužnost u Oružanim snagama, Ministarstvu obrane BiH ili u drugom organu državne uprave, državnoj agenciji, odnosno pravnoj osobi, ima pravo na plaću i druga novčana primanja na temelju članka 62. ovoga Zakona, ako je to za nju povoljnije.

Članak 67.
(Plaće za vrijeme obavljanja diplomatske dužnosti)

Djelatnoj vojnoj osobi upućenoj na dužnost u vojno izaslanstvo u inozemstvu pripada plaća i druga primanja prema propisima po kojima se isplaćuju plaće i druga primanja osobama u diplomatskim i konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, sukladno zakonima Bosne i Hercegovine i propisima ministra obrane.

Članak 68.
(Dodatni propisi)

Ministar obrane donosi propis o plaćama, dodacima na plaću, naknadama i drugim pravima vojnodiplomatskih predstavništava, članova vojnih i mirovnih misija i drugih predstavnika u misijama koje imaju vojni i vojnodiplomatski karakter.

Članak 69.
(Druge dužnosti u inozemstvu)

Djelatnoj vojnoj osobi i drugim pripadnicima Oružanih snaga koji budu upućeni u inozemstvo radi obnašanja dužnosti proisteklih iz međunarodnih ugovora, odnosno upućeni u vojne međunarodne misije, pripada plaća i druga primanja prema propisu koji će donijeti ministar obrane.

Članak 70.
(Plaće i stipendije za vrijeme školovanja i usavršavanja u inozemstvu)

- (1) Djelatnoj vojnoj osobi upućenoj u inozemstvo radi školovanja ili usavršavanja pripada stipendija čiji iznos utvrđuje ministar obrane.
- (2) Osim stipendije, osobi iz stavka (1) ovoga članka kojoj obitelj ostaje u Bosni i Hercegovini pripada osnovna plaća koja bi joj pripadala i da nije upućena u inozemstvo.

Članak 71.
(Novčane nagrade za izniman rad)

Djelatnoj vojnoj osobi može biti dodijeljena novčana nagrada za iznimne uspjehe u radu i djela važna za Oružane snage, a što će biti utvrđeno propisima ministra obrane.

Članak 72.
(Neopravdani izostanak sa dužnosti)

Djelatnoj vojnoj osobi ne pripada plaća i druga primanja za sate i dane neopravdanog izostanka s dužnosti.

Članak 73.
(Novčana primanja kadeta)

- (1) Novčana i druga primanja kadeta vojnih škola propisom će urediti ministar obrane.
- (2) Novčana primanja kadeta upućenih na školovanje izuzeta su od sudskih i upravnih izvršenja.
- (3) Kadetima pripada besplatna vojna odora, osobna oprema, ishrana i smještaj.

Članak 74.
(Naknada troškova za službeno putovanje)

- (1) Djelatnoj vojnoj osobi pripada naknada troškova za službeno putovanje.
- (2) Uvjete za ostvarenje prava i iznos naknade iz stavka (1) ovoga članka propisat će ministar obrane.

Članak 75.
(Naknada troškova prijevoza za dolazak na posao i povratak s posla)

Djelatnoj vojnoj osobi pripada naknada troškova prijevoza za dolazak na posao i povratak s posla. Uvjete za ostvarenje prava i iznos naknade iz ovoga članka propisat će ministar obrane.

Članak 76.
(Naknada za regres za godišnji odmor)

Djelatna vojna osoba ima pravo na naknadu na ime regresa za korištenje godišnjeg odmora u iznosu od najmanje 70% njegove plaće utvrđene rješenjem o plaći, odnosno najmanje u visini prosječne plaće isplaćene u Bosni i Hercegovini za prethodna tri mjeseca prije donošenja rješenja o regresu, odnosno prema odluci Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 77.
(Otpremnina za odlazak u mirovinu)

Djelatna vojna osoba ima pravo na otpremninu prilikom odlaska u mirovinu u iznosu od šest njezinih plaća isplaćenih u prethodnih šest mjeseci ili šest prosječnih mjesečnih plaća isplaćenih u Bosni i Hercegovini prema posljednjem objavljenom podatku mjerodavnog statističkog zavoda, ukoliko je to za nju pogodnije.

Članak 78.
(Troškovi premještaja)

- (1) Djelatna vojna osoba premještena iz jednog mjesta službovanja u drugo, sukladno odredbama ovoga Zakona, ima pravo na naknadu selidbenih troškova.
- (2) Pravo iz stavka (1) ovoga članka ima djelatna vojna osoba kojoj prestane služba zbog odlaska u mirovinu ako se preseljava.

Članak 79.
(Naknada troškova odvojenog života)

Premještena djelatna vojna osoba, izuzev premještaja po zamolbi, koja uzdržava obitelj s kojom živi u zajedničkom kućanstvu ima pravo na naknadu troškova odvojenog života od obitelji pod uvjetima i u iznosu koje će propisom utvrditi ministar obrane.

Članak 80.
(Naknada troškova toplog obroka)

Djelatnim vojnim osobama za dane kada su na dužnosti pripada novčana naknada za troškove toplog obroka ukoliko nemaju besplatan obrok na radnom mjestu, sukladno odluci Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 81.
(Naknada troškova privremenog smještaja)

(1) Djelatne vojne osobe zbog specifičnosti službe imaju pravo na naknadu troškova privremenog smještaja od dana stupanja na dužnost, ako im je mjesto prebivališta udaljeno više od 60 km od mjesta službe.

(2) Način reguliranja naknade troškova smještaja iz stavka (1) ovoga članka uredit će ministar obrane posebnim propisom. Specifičnost službe, nakon maksimalnog razdoblja koje definira Ministarstvo obrane BiH, smatrat će se trajnom promjenom mjesta službe, a ne privremenom službom. Kao takva, trajna promjena mjesta službe bit će predmetom dodatnog propisa Ministarstva obrane BiH.

Članak 82.
(Ostale naknade)

Osoba koja se prvi puta prima u djelatnu vojnu službu ima pravo na besplatnu vojnu odoru i jednokratnu novčanu naknadu za nabavu ostale osobne opreme, u iznosu koji utvrdi ministar obrane.

POGLAVLJE VIII. MJERILA PONAŠANJA

Članak 83.
(Održavanje najviših mjerila ponašanja)

(1) Sve djelatne vojne osobe na službi u Oružanim snagama obvezne su postizati i održavati najviša djelatna i osobna mjerila utvrđena ovim Zakonom, Zakonom o obrani i Kodeksom ponašanja za pripadnike Oružanih snaga.

(2) Nadzor nad primjenom Kodeksa ponašanja iz stavka (1) ovoga članka provodi generalni inspektor.

Članak 84.
(Dužnost poštivanja zakona)

(1) Sve vojne osobe na službi u Oružanim snagama dužne su podupirati i poštivati zakone Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

(2) Vojna osoba na službi u Oružanim snagama neće poduzimati, usmjeravati niti predlagati aktivnosti za koje se zna, odnosno vjeruje da predstavljaju kršenje postojećih zakona, politika i propisa.

(3) Kada su razmještene za vrijeme operacije, vojne osobe u Ministarstvu obrane BiH i Oružanim snagama obvezne su pridržavati se Zakona o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama potpore miru i drugim aktivnostima u inozemstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05) i poštivati zakone zemlje u kojoj obavljaju svoju dužnost.

(4) Sve vojne osobe na službi u Oružanim snagama dužne su pridržavati se odredaba Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Članak 85.
(Sukob interesa)

Sve djelatne vojne osobe na službi u Oružanim snagama u obavljanju privatnih poslova dužne su ponašati se na način kojim će izbjeći stvarni, odnosno očiti sukob između njihovih djelatnih dužnosti i privatnih, političkih i financijskih interesa.

Članak 86.
(Posebne zabrane)

Kako bi se izbjegli stvarni, odnosno očiti sukobi interesa, djelatnim vojnim osobama na službi u Oružanim snagama posebno se zabranjuje:

- a) korištenje njihovog zvaničnog položaja u svrhu nagovaranja, vršenja pritiska ili bilo kakvog utjecaja na neku osobu radi ostvarivanja osobne koristi financijske ili druge naravi za sebe ili druge;
- b) imati financijskih interesa koji su u sukobu sa savjesnim obnašanjem njihovih dužnosti;
- c) angažman na drugim poslovima ili bilo kojim djelatnostima koji su u sukobu sa zvaničnim državnim dužnostima i odgovornostima;
- d) pokušaj utjecanja na javne dužnosnike radi stjecanja osobne koristi;
- e) korištenje državne imovine radi stjecanja osobne koristi ili u bilo koju drugu svrhu, osim odobrene;
- f) primanje i navođenje koga da primi dar ili bilo što drugo od materijalne vrijednosti od bilo koje osobe ili organizacije koja od Oružanih snaga traži poduzimanje neke službene mjere, s njima ima poslovni odnos ili obavlja neku djelatnost, niti od onih na čije financijske, djelatne ili osobne interese obavljanje ili neobavljanje dužnosti može znatno utjecati.

Članak 87.
(Iznimke od zabrane primanja darova)

(1) Iznimno od odredaba članka 86. stavak (1) točka f) ovoga Zakona, djelatne vojne osobe na službi u Oružanim snagama mogu prihvatiti:

- a) darove ponuđene od zvaničnih predstavnika strane zemlje, a u ime Bosne i Hercegovine ili Oružanih snaga. Takvi darovi postaju zvaničnim vlasništvom Bosne i Hercegovine i nisu u vlasništvu pojedinca koji je primio dar, osim u nekim ograničenim iznimkama utvrđenim propisom koji donese ministar obrane. Osobe će svome nadređenom prijaviti dobivanje takvih darova;
- b) čašćenje ili darove primljene od bilo kojeg pojedinca ili organizacije za obavljanje djelatne dužnosti, sve dok ukupna vrijednost primljenih predmeta ili usluga ne premašuje iznos od 100 KM . “Čašćenje” ili “darovi” uključuju hranu, usluge, pokretne predmete te stvari koje nemaju veliku vrijednost;
- c) darove od ili za podređene u prigodama kao što su: promaknuće, odlazak u mirovinu, promjene zapovjedne strukture ili druga djelatna postignuća, sve dok ukupna vrijednost svih darova zajedno ne premašuje iznos od 400 KM;
- d) darove od podređenih nadređenim u posebnim prigodama, kao što su: vjenčanja, rođendani, obljetnice i slični događaji, sve dok ukupna vrijednost ne premašuje iznos od 400 KM.

(2) Sve darove ili čašćenja primljene sukladno ovome članku djelatna vojna osoba prijavljuje nadređenom djelatne vojne osobe, kada se to traži sukladno propisu koji donese ministar odbrane.

Članak 88.
(Posebne obveze)

Radi izbjegavanja stvarnih, odnosno očitih sukoba interesa, djelatne vojne osobe na službi u Oružanim snagama:

- a) donose odluke koje su u najboljem interesu Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine i Oružanih snaga, bez obzira na osobna uvjerenja ili odnose;
- b) ispunjavaju sve zakonske i finansijske obveze i plaćaju poreze;
- c) **štite i čuvaju državnu imovinu;**
- d) prijavljuju prijevaru i korupciju.

Članak 89. **(Članstvo u udrugama)**

(1) Djelatna vojna osoba na službi u Oružanim snagama može se uključiti u aktivnosti udruga i nevladinih organizacija samo ako su te aktivnosti sukladne ovome Zakonu.

(2) Djelatna vojna osoba može postati članom strane djelatne udruge ili međunarodne organizacije samo po odobrenju ministra obrane.

Članak 90. **(Obuka o mjerilima ponašanja)**

(1) Generalni inspektorat upoznaje sve osobe koje se primaju prvi puta na službu u Oružane snage o pitanjima vezanim uz mjerila ponašanja.

(2) Svaka postrojba jednom godišnje održava obuku o mjerilima ponašanja kako bi se sve djelatne vojne osobe podsjetile na svoje odgovornosti.

POGLAVLJE IX. UPRAVLJANJE PERSONALNOM EVIDENCIJOM

Članak 91. **(Definicije)**

(1) **Glavna personalna evidencija** je temeljna evidencija koja se odnosi na pojedinca zaposlenog u svojstvu djelatne vojne osobe u Oružanim snagama i osobe u pričuvnom sastavu. Ona obuhvaća podatke i dokumente o identifikaciji i kvalifikaciji, ugovor, dokumente o obrazovanju, ocjene o njegovom obavljanju dužnosti, kao i druge dokumente bitne za angažiranje djelatnih vojnih osoba na službi u Oružanim snagama.

(2) **Vojna evidencija o obavljanju dužnosti** je pomoćna evidencija za vojne osobe za potrebe upravljanja osobljem i za potrebe profesionalnog razvoja. Ona sadrži preslike dokumenata iz glavne personalne evidencije i druge dokumente koji mogu poslužiti mjerodavnome tijelu u donošenju odluka vezanih uz školovanje, obuku, promaknuće i predlaganje novih postavljenja vojnih osoba.

(3) **Upravljanje evidencijom** je djelatnost planiranja, nadzora, usmjeravanja, organiziranja obuke i promicanja radi ažuriranja, održavanja, korištenja i raspolaganja glavnom personalnom evidencijom i vojnom evidencijom o obavljanju dužnosti.

Članak 92. **(Upravljanje i nadzor nad evidencijama)**

(1) Ministar obrane uspostavlja učinkovit i sustavan nadzor nad glavnim personalnim evidencijama i vojnim evidencijama o obavljanju dužnosti, kako bi se nadležnim zapovjednicima osigurale potrebne informacije.

(2) Upravljanjem evidencijama osoblja dokumentira se evidencija o službi vojnih osoba, od prijama do prekida službe, štiti se privatnost osoba te prava i interesi Oružanih snaga. Upravljanje evidencijom osoblja obuhvaća:

- a) ustrojavanje pojedinačnih evidencija,

- b) osiguranje održavanja i pohrane na odgovarajući način svih ustrojjenih evidencija te da se njima koriste samo ovlaštene osobe i samo u službene svrhe,
- c) osiguranje čuvanja glavne personalne evidencije, dok se sve druge uništavaju.

Članak 93.

(Odgovornost za glavne personalne evidencije)

- (1) Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine izrađuje propise i procedure o ustrojavanju i održavanju glavnih personalnih evidencija za sve vojne osobe u Oružanim snagama.**
- (2) Odjel za osoblje Zapovjedništva za potporu odgovoran je za ustrojavanje i održavanje glavnih personalnih evidencija za sve osobe u Oružanim snagama, sukladno propisima i procedurama koje donosi ministar obrane.**

Članak 94.

(Odgovornost za vojne evidencije o obavljanju dužnosti)

- (1) Vojne evidencije o obavljanju dužnosti ustrojavaju se i održavaju u bojni, brigadi, njima ravnim i višim postrojbama.
- (2) Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine ustrojava i održava vojne evidencije o obavljanju dužnosti za djelatne vojne osobe raspoređene u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine.

Članak 95.

(Dodatni propisi)

- (1) Ministar obrane donosi propise potrebne za provedbu sustava upravljanja evidencijama osoblja kojima se reguliraju pitanja ustrojavanja, održavanja, korištenja i čuvanja glavne personalne evidencije i vojne evidencije o obavljanju dužnosti.
- (2) Sustav upravljanja evidencijama osoblja obrađuje sljedeća pitanja:
 - a) dokumente potrebne za ustrojavanje personalnih evidencija i evidencija o obavljanju dužnosti;
 - b) održavanje i korištenje personalnih evidencija i evidencija o obavljanju dužnosti;
 - c) upute podređenim zapovjedništvima o dostavi dokumenata te održavanju i korištenju personalnih evidencija i evidencija o obavljanju dužnosti;
 - d) mjere sigurnosti za osiguranje zaštite privatnosti podataka o svakom pojedincu;
 - e) procedure za čuvanje evidencija;
 - f) prijenos dokumenata iz personalnih evidencija i evidencija o obavljanju dužnosti u elektroničke dosjee osoblja;
 - g) mjere pozitivnog nadzora nad personalnim evidencijama i evidencijama o obavljanju dužnosti za obavljanje svakodnevnih djelatnosti unutar Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine i Oružanih snaga.

POGLAVLJE X. SUSTAV KLASIFICIRANJA VOJNIH OSOBA

Članak 96.

(Klasificiranje vojnih osoba)

- (1) Vojnim osobama prilikom pristupa Oružanim snagama određuje se vojnoevidencijska specijalnost.
- (2) Kroz vojnoevidencijske specijalnosti određuju se skupine ustrojbenih radnih mjesta za koja su potrebne usko vezane sposobnosti. Djelatne vojne osobe koje su kvalificirane za jedno radno mjesto u sklopu neke vojnoevidencijske specijalnosti mogu obavljati poslove u sklopu bilo kojeg drugog radnog mjesta koje je na istoj razini složenosti i težine.
- (3) Vojnoevidencijska specijalnost određuje se za svaku djelatnu vojnu osobu na temelju čimbenika navedenih u članku 97. ovoga Zakona i navodi se u pojedinačnim ugovorima o vojnoj službi.

(4) Tijekom karijere u sklopu Oružanih snaga djelatne vojne osobe mogu biti dodatno klasificirane kako bi se zadovoljile potrebe Oružanih snaga.

Članak 97.
(Čimbenici klasificiranja)

Vojne osobe klasificiraju se u određene vojnoevidencijske specijalnosti na temelju sljedećih čimbenika:

- a) potreba Oružanih snaga kao primarnoga čimbenika;
- b) obrazovanje, izobrazba i iskustvo pojedinca;
- c) želja pojedinca,
- d) tjelesnih sposobnosti i drugih kvalifikacija.

Članak 98.
(Uspostava Sustava klasificiranja vojnih osoba)

(1) Ministar obrane donosi propise potrebne za uspostavu Sustava klasificiranja vojnih osoba, a kojim se reguliraju:

- a) kriteriji i uvjeti klasificiranja,
 - b) procedure klasificiranja,
 - c) klasificiranje strukture vojnih osoba.
- (2) Propisima iz stavka (1) ovoga članka regulira se:
- a) popis vojnih specijalnosti u sklopu Oružanih snaga, uključujući i nazive ustrojbenih mjesta;
 - b) definirane procedure za određivanje vojnih specijalnosti koje se upotrebljuju tijekom procedure prijama vojnih osoba u Oružane snage;
 - c) uvjeti za određivanje dodatnih vojnih specijalnosti;
 - d) procedure za vođenje evidencije o vojnim specijalnostima vojnih osoba.

Članak 99.
(Vođenje evidencije osoblja i izvješćivanje o jačini postrojbe)

- (1) Svaka postrojba vodi preciznu evidenciju o statusu svih časnika, dočasnika i vojnika koji se nalaze u toj postrojbi, kako bi zapovjedna linija imala informacije o ukupnoj jačini postrojbe.
- (2) Sve postrojbe redovito izvješćuju o činu i specijalnosti ukupnoga osoblja u danim postrojbama, a sukladno propisima koje donese ministar obrane.
- (3) Ministar obrane za Oružane snage donosi propise o vođenju evidencije osoblja i izvješćivanju o jačini postrojbe.

POGLAVLJE XI. SUSTAV UPRAVLJANJA KARIJEROM

Članak 100.
(Definicija)

Sustav upravljanja karijerom pruža mogućnost da produženi ugovori o službi vojnih osoba budu sukladni pojedinačnim potrebama osoba i potrebama Oružanih snaga.

Članak 101.
(Dužina trajanja djelatne vojne službe)

- (1) Maksimalna dužina trajanja službe djelatnih vojnih osoba u Oružanim snagama je:
 - a) časnici – 30 godina, ali najdulje do 55. godine života,
 - b) dočasnici (OR-5-9) – 30 godina, ali najdulje do 50. godine života,

- c) vojnici (OR-1-4) – 15 godina, ali najdulje do 35. godine života.
- (2) U slučaju potrebe službe, ministar obrane može časnicima i dočasnicima produjiti trajanje službe i nakon godina života predviđenih u stavku (1), toč. a) i b) ovoga članka.

Članak 102.

(Dužina trajanja službe u pričuvnom sastavu)

- (1) Služba u pričuvnom sastavu počinje nakon prestanka djelatne vojne službe i traje:
- a) časnicima – 10 godina, ali najdulje do 55. godine života,
 - b) dočasnicima (OR-5-9) – 7 godina, ali najdulje do 50. godine života,
 - c) vojnicima (OR-1-4) – 4 godine, ali najdulje do 35. godine života.
- (2) Dužina trajanja službe za specijalnosti u pričuvnom sastavu angažirane sukladno članku 10. ovoga Zakona traje četiri godine, ali najdulje do 55. godine života.
- (3) Služba u pričuvnom sastavu iz st. (1) i (2) ovoga članka može se promijeniti odlukom ministra obrane, sukladno potrebama Oružanih snaga.

Članak 103.

(Razdoblja za donošenje odluka o produjtenju službe)

- (1) Produjtenje ugovora o službi djelatnih vojnih osoba razmatra se u sljedećim razdobljima:
- a) časnici – nakon 3, 6, 10, 15 i 20 godina službe,
 - b) dočasnici - nakon 3, 6, 10, 15 i 20 godina službe,
 - c) vojnici - nakon 3, 6 i 10 godina službe.
- (2) Pripadnici pričuvnog sastava koji nemaju prethodno vojno iskustvo a posjeduju određena stručna znanja zaključuju poseban ugovor koji se može produjiti sukladno članku 101. stavak (2) ovoga Zakona.

Članak 104.

(Prisilno produjtenje ugovora)

U slučaju ratnoga stanja, izvanrednog stanja ili da bi se spriječilo smanjenje operativne učinkovitosti postrojbe koja je na zadaći, ministar obrane može naložiti produjtenje ugovora za jednog, odnosno za više pripadnika na potrebno razdoblje kako bi se osigurala operativna učinkovitost i do onog trenutka dok se ne mogne naći pogodna zamjena za toga pripadnika, odnosno pripadnike.

Članak 105.

(Povjerenstva za produjtenje ugovora)

- (1) Povjerenstva za produjtenje ugovora sazivaju se po odluci ministra obrane. Jedinствeno, središnje povjerenstvo za produjtenje ugovora saziva se kako bi donosilo odluke o produjtenju ugovora svim djelatnim vojnim osobama, izuzev povjerenstava koja donose odluke o produjtenju ugovora osobama u činovima OR-1 - OR-4, što se može provesti na razini brigade.
- (2) Datum sazivanja povjerenstva za produjtenje ugovora oglašava se najmanje šest mjeseci unaprijed, osim u slučaju produjtenja ugovora osobama u činovima OR-1 - OR-5, kada se povjerenstva sazivaju tri mjeseca unaprijed.

Članak 106.

(Sastav povjerenstava za produjtenje ugovora)

- (1) Ministar obrane imenuje članove povjerenstva za produjtenje ugovora.
- (2) Povjerenstvo za produjtenje ugovora čini pet članova. Predsjedatelj povjerenstva je najmanje dva čina viši u odnosu na osobu koja se razmatra za produjtenje ugovora, a članovi su povjerenstva najmanje istog višeg čina. Povjerenstva se imenuju u sljedećem sastavu:
- a) povjerenstvo za produjtenje ugovora vojnicima (OR-1 - OR-4) u sastavu:
 - 1) OF-4 (predsjedatelj)

- 2) OF-3
- 3) OF-2 (x 2)
- 4) OR-9

b) povjerenstvo za produljenje ugovora dočasniciima (OR-5 - OR-9) u sastavu:

- 1) OF-4 (predsjedatelj)
- 2) OF-3
- 3) OF-2 (x 2)
- 4) OR-9

c) povjerenstva za produljenje ugovora časnicima (OF-1 - OF-3) u sastavu:

- 1) OF-5 (predsjedatelj)
- 2) OF-4 (x 4)

d) povjerenstvo za produljenje ugovora časnicima (OF-4 - OF-5) u sastavu:

- 1) OF-7 (predsjedatelj)
- 2) OF-6 (x 2)
- 3) OF-5 (x 2).

(3) Sva tri konstitutivna naroda, a po mogućnosti i predstavnik iz reda ostalih, zastupljena su u svakom povjerenstvu, a odluke se svakog povjerenstva donose jednoglasno.

Članak 107. (Procedura)

(1) Prilikom razmatranja kandidata za produljenje ugovora, predsjedatelj povjerenstava za produljenje ugovora mora imati uvid u dosje koji sadrži sljedeće podatke o svakom kandidatu:

- a) godišnje ocjene;
- b) certifikate o pohađanim i završenim tečajevima i školama;
- c) stegovne kartone;
- d) kratak opis koji sadrži podatke o njegovim civilnim i vojnim kvalifikacijama;
- e) karton o njegovim postavljenjima, kao i dodijeljenim stimulativnim mjerama.

(2) Povjerenstvo za produljenje ugovora razmatra svakog kandidata za produljenje ugovora na temelju dokumentacije koja mu je dostavljena sukladno stavku (1) ovoga članka i dostavlja ministru obrane rang-listu onih koji su predloženi za produljenje ugovora.

(3) Ministar obrane odobrava produljenje ugovora prema rang-listi koju dostavi povjerenstvo za produljenje ugovora.

Članak 108. (Rad povjerenstava)

Povjerenstva za produljenje ugovora za dočasnike i časnike sastaju se onoliko često koliko je to potrebno i na temelju odluke ministra obrane.

Članak 109. (Uvjeti za produljenje ugovora)

Uvjeti za produljenje ugovora su:

- a) odgovarajuća školska sprema,
- b) potrebno vrijeme provedeno u činu koji ima,
- c) završena potrebna vojna i civilna izobrazba,
- d) prijedlog za produljenje ugovora u zadnja dva ocjenjivanja.

Članak 110. (Dodatni propisi)

Ministar obrane donosi propis koji određuje kriterije i procedure potrebne za djelotvorno funkcioniranje Sustava upravljanja karijerom.

POGLAVLJE XII. PROMICANJE

Članak 111. (Promicanje)

- (1) Postupak promicanja djelatnih vojnih osoba u čin niži od čina generala provodi se na temelju ovoga Zakona i drugih propisa koje donosi ministar obrane. Procedure za promicanje djelatnih vojnih osoba su transparentne i omogućuju promaknuće djelatnih vojnih osoba koje to najviše zaslužuju na temelju dotadašnjeg rada i potencijala za buduće službe na položajima s većom odgovornošću.
- (2) Promicanje časnika u čin generala provodi se sukladno Zakonu o obrani.
- (3) Promicanja u činove provode se sukladno godišnjem planu promicanja, broju i strukturi činova za promicanje.

Članak 112. (Povjerenstva za promicanje)

- (1) Povjerenstva za promicanje odgovorna su za izbor djelatne vojne osobe predviđene za promaknuće u sljedeći viši čin.
- (2) Povjerenstva za promicanje sazivaju se po odluci ministra obrane. Radi razmatranja svih kandidata za promaknuće u viši čin, saziva se jedinstveno, središnje povjerenstvo za promicanje, a iznimka su povjerenstva koja razmatraju promaknuća OR-1 - OR-4, a koja se mogu provesti na razini brigade.
- (3) Datum sazivanja povjerenstva za promicanje oglašava se najmanje šest mjeseci unaprijed, osim kada su u pitanju povjerenstva koja rade na promaknućima OR-1 - OR-5, kada se datum oglašava najmanje tri mjeseca unaprijed.

Članak 113. (Sastav povjerenstva za promicanje)

- (1) Članove povjerenstva za promicanje imenuje ministar obrane.
- (2) Povjerenstvo za promicanje čini pet članova. Predsjedatelj povjerenstva mora biti za najmanje dva čina viši u odnosu na osobu koja se razmatra za promaknuće, a članovi povjerenstva za jedan čin viši.
- (3) Povjerenstva se imenuju u sljedećem sastavu:
 - a) povjerenstva za promicanje vojnika (OR-2 - OR-4) u sastavu:
 - 1) OF-4 (predsjedatelj)
 - 2) OF-3
 - 3) OF-2 (x 2)
 - 4) OR-9
 - b) povjerenstva za promicanje dočasnika (OR-5 - OR-9) u sastavu:
 - 1) OF-4 (predsjedatelj)
 - 2) OF-3
 - 3) OF-2 (x 2)
 - 4) OR-9
 - c) povjerenstva za promicanje časnika (OF-1/poručnik - OF-3) u sastavu:
 - 1) OF-5 (predsjedatelj)
 - 2) OF-4 (x 4)
 - d) povjerenstva za promicanje časnika (OF-4 - OF-5) u sastavu:
 - 1) OF-7 (predsjedatelj)
 - 2) OF-6
 - 3) OF-5 (x 3).

(4) Sva tri konstitutivna naroda, a po mogućnosti i predstavnik iz reda ostalih, zastupljena su u svakom povjerenstvu, a odluke se svakog povjerenstva donose jednoglasno.

Članak 114. (Procedura)

(1) Prilikom razmatranja kandidata za promaknuće, povjerenstvo mora imati uvid u evidencije koje sadrže sljedeće podatke o kandidatu:

- a) godišnje ocjene;
- b) certifikate o pohađanim i završenim tečajevima i školama;
- c) stegovne kartone;
- d) kratak opis koji sadrži podatke o njegovim civilnim i vojnim kvalifikacijama;
- e) karton o njegovim postavljenjima, kao i dodijeljenim stimulativnim mjerama.

(2) Povjerenstvo za promicanje razmatra svakog kandidata za promaknuće na temelju evidencije koja mu je dostavljena sukladno stavku (1) ovoga članka i dostavlja ministru obrane rang-listu onih koji se predlažu za promaknuće.

(3) Ministar obrane promiče djelatne vojne osobe na temelju rang-liste koju mu je dostavilo povjerenstvo za promicanje.

Članak 115. (Rad povjerenstava)

(1) Povjerenstvo za promicanje dočasnika i časnika sastaju se najmanje jednom godišnje.

(2) Povjerenstvo za promicanje vojnika sastaje se prema potrebi.

Članak 116. (Uvjeti za promaknuće)

Uvjeti za promaknuće su sljedeći:

- a) odgovarajući stupanj školske spreme;
- b) potrebno vrijeme provedeno u činu koji ima;
- c) potrebno vojno i civilno školovanje i usavršavanje, prema propisu koji donosi ministar obrane;
- d) prijedlog za promaknuće u zadnja dva ocjenjivanja;
- e) postavljenje na ustrojbeno mjesto višega čina ili postojanje slobodnog ustrojbenog mjesta u višem činu;
- f) za promaknuće u čin OF-5, djelatna vojna osoba s osobnim činom OF-4 mora provesti na ustrojbenom mjestu OF-5 najmanje jednu godinu i imati završenu školu usavršavanja zapovjednostožerne razine ili znanstveno zvanje magistra;
- g) za promaknuće u čin OF-6, profesionalna vojna osoba s činom OF-5 mora provesti na ustrojbenom mjestu OF-6 najmanje jednu godinu i imati završeno operativno-strategijsku razinu usavršavanja ili imati znanstveno zvanje doktora znanosti.

Članak 117. (Potrebna razdoblja za promaknuće)

Kako bi djelatne vojne osobe bile razmatrane za promaknuća, moraju provesti u osobnom činu:

- a) OF-1 - tri godine
- b) OF-1 - tri godine
- c) OF-2 - četiri godine

- d) OF-3 - pet godina
- e) OF-4 - pet godina
- f) OF-5 - pet godina
- g) OR-5 - tri godine
- h) OR-6 - tri godine
- i) OR-7 - četiri godine
- j) OR-8 - pet godina.

Članak 118.
(Prijevremeno promaknuće)

Djelatnoj vojnoj osobi koja je tri puta uzastopice ocijenjena ocjenom "odličan" vrijeme za promaknuće u viši čin skratit će se za jednu godinu u odnosu na vrijeme koje je potrebno provesti u činu.

Članak 119.
(Izvanredno promaknuće)

- (1) Dočasnik, odnosno časnik koji postiže izvanredne uspjehe u radu i pokazuje iznimnu sposobnost može biti izvanredno promaknut u izravno viši čin ako je proveo dvije trećine vremena koje je ovim Zakonom propisano za pojedine činove te ako je proveo najmanje jednu godinu na dužnostima višeg čina.
- (2) Bliže uvjete i postupak za izvanredno promaknuće dočasnika, odnosno časnika do čina pukovnika iz stavka (1) ovoga članka propisuje ministar obrane.

Članak 120.
(Promaknuće i služba izvan zemlje)

- (1) U iznimnim slučajevima, djelatne vojne osobe na službi u operacijama potpore miru, diplomatskim misijama, multilateralnim vojnim organizacijama izvan zemlje ili na drugim privremenim posebnim zadaćama za vrijeme trajanja takve službe može promaknuti Predsjedništvo, a na prijedlog ministra obrane, u čin koji je najviše jedan čin iznad njihovog osobnog čina.
- (2) Djelatne vojne osobe u vremenu trajanja takve službe, određene stavkom (1) ovoga članka, mogu ostvariti sva prava koja im daje njihov privremeni čin.
- (3) Po okončanju službe u operacijama potpore miru, diplomatskim misijama, multilateralnim vojnim organizacijama izvan zemlje ili na drugim privremenim posebnim zadaćama, djelatnim vojnim osobama bit će zajamčena sva prava dana njihovim osobnim vojnim činom, sukladno ovome Zakonu.

Članak 121.
(Promaknuća pripadnika pričuvnog sastava)

Promaknuće pripadnika pričuvnog sastava provodi se sukladno odredbama ovoga Poglavlja ovoga Zakona.

POGLAVLJE XIII. OCJENJIVANJE

Članak 122.
(Temeljna pravila i načela)

- (1) Ocjenjivanje djelatnih vojnih osoba obavlja se transparentno i nepristrano i temeljem je promaknuća i izbora djelatnih vojnih osoba za vojno obrazovanje.
- (2) Pri ocjenjivanju, cijeni se: sposobnost, odgovornost, sposobnost vođenja, profesionalnost, obučenost i vojno vladanje.

- (3) Ocjene su: „odličan“, „dobar“, „potrebno osposobljavanje“ i „loš“.
- (4) Ocjenjivanje djelatnih vojnih osoba obavlja se svake kalendarske godine ili na temelju potreba službe.
- (5) Pripadnici pričuvnog sastava ocjenjuju se nakon svakog obavljanja djelatne vojne službe, uključujući i vježbe i operacije.
- (6) Djelatne vojne osobe koje su u kalendarskoj godini bile na dužnosti manje od šest mjeseci se ne ocjenjuju, bez obzira na razloge njihove odsutnosti s dužnosti.
- (7) Ocjene se potpisuju i ulažu u glavnu personalnu evidenciju i vojnu evidenciju o obavljanju dužnosti. Potpisani primjerak svake ocjene mora se uručiti osobi koja je ocijenjena.

Članak 123. **(Temeljne procedure)**

- (1) Svaka se ocjena sastoji iz dva dijela:
 - a) prethodna ocjena - koju daje prvi nadređeni ili neka druga osoba koju odredi prvi nadređeni kao osobu koja je najbolje upoznata s dnevnim poslom koji obavlja osoba koja se ocjenjuje. U oba navedena slučaja, osoba koja ocjenjuje mora u trenutku ocjenjivanja biti na službi na trenutnom ustrojbenom mjestu najmanje 90 dana,
 - b) dodatna ocjena – koju daje prvi nadređeni osobe koja obavlja prvotno ocjenjivanje. Ova osoba mora u trenutku ocjenjivanja biti na službi na trenutnom ustrojbenom mjestu najmanje 60 dana.
- (2) Prije svakoga ocjenjivanja, osobe zadužene za ocjenjivanje, objašnjeno u stavku (1) ovoga članka, obaviti će razgovor o ocjenjivanju i postići dogovor o sadržaju teksta iznesenog u ocjeni.

Članak 124. **(Posljedice ocjenjivanja)**

- (1) Djelatnoj vojnoj osobi koja je ocijenjena ocjenom „loš“ ili je tri puta uzastopice ocijenjena ocjenom „potrebno osposobljavanje“ prestaje djelatna vojna služba.
- (2) Djelatnoj vojnoj osobi koja je tri puta uzastopice ocijenjena ocjenom „odličan“ za jednu godinu skraćuje se razdoblje potrebno za promicanje, sukladno članku 117. ovoga Zakona.

Članak 125. **(Pravo na prigovor i žalbu)**

- (1) Djelatne vojne osobe imaju pravo uložiti prigovor na ocjenu.
- (2) Rok za prigovor na ocjenu je osam dana od dana primitka ocjene, a o njemu odlučuje osoba koja je obavila prvotno ocjenjivanje. Odluka o ovom prigovoru mora biti donesena u roku od 30 dana.
- (3) Žalbu na odluku o prigovoru koja je spomenuta u stavku (2) ovoga članka potrebno je predati u roku od 15 dana, a o njoj odlučuje osoba prva nadređena osobi koja je obavila prvotno ocjenjivanje. Odluka o ovoj žalbi mora biti donesena u roku od 60 dana.
- (4) Viši časnik za izvješćivanje odgovoran je za osiguranje da ukupna dužina procedure predaje prigovora, opisana u st. (1) i (2) ovoga članka, ne bude dulja od 90 dana.
- (5) Protiv konačne odluke o ocjeni ne može se voditi upravni spor.

Članak 126. **(Dodatni propisi)**

Ministar obrane donosi propis o kriterijima za ocjenjivanje, administrativne procedure i procedure podnošenja prigovora.

POGLAVLJE XIV. ODLIČJA, NAGRADE I POHVALE

Član 127. (Dodjela)

- (1) Odličja, nagrade i pohvale djelatnim vojnim osobama mogu se dodjeljivati za iznimnu hrabrost, odnosno naročit uspjeh postignut na službi u postrojbama, zapovjedništvima i ustanovama.
- (2) Građanima, stranim državljanima i drugim pravnim osobama mogu se dodjeljivati odličja, plakete i druga priznanja za doprinos Oružanim snagama.

Članak 128. (Vrste pohvale)

Pohvala može biti usmena i pismena. Djelatne vojne osobe pismeno pohvaljuje i nagrađuje zapovjednik na dužnosti zapovjednika brigade, na istoj ili višoj dužnosti.

Članak 129. (Propisi)

- (1) Odličja se utvrđuju posebnim zakonom.
- (2) Nagrade i pohvale utvrđuje propisom ministra obrane.

POGLAVLJE XV. STANJA U SLUŽBI

Članak 130. (Stanje u tijeku službe)

U tijeku službe, djelatne vojne osobe u Oružanim snagama mogu biti:

- a) na dužnosti;
- b) na vježbeničkom stažu;
- c) na školovanju ili usavršavanju;
- d) na bolovanju;
- e) na raspolaganju;
- f) udaljene s dužnosti.

Članak 131. (Dužnost u sklopu institucija)

Djelatna vojna osoba može biti na dužnosti u stožerima, zapovjedništvima, postrojbama, ustanovama Oružanih snaga i Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine.

Članak 132. (Kriteriji za postavljenje)

- (1) Djelatne vojne osobe postavljaju se prema potrebi službe na odgovarajuća ustrojbeno mjesta:
 - a) prema stručnoj spremi;
 - b) prema činu;
 - c) prema osobnoj vojnoevidencijskoj specijalnosti;
 - d) prema posebnim sposobnostima predviđenim za dano ustrojbeno mjesto.
- (2) Raspored na određeno ustrojbeno mjesto vojnoevidencijske specijalnosti smatra se postavljenjem prema osobnoj vojnoevidencijskoj specijalnosti.

Članak 133.
(Mjerodavnost za postavljenja)

- (1) Predsjedništvo postavlja sve djelatne vojne osobe na ustrojbeno mjesto za koja je predviđen čin generala, na temelju prijedloga ministra obrane.
- (2) Sve ostale djelatne vojne osobe postavlja ministar obrane.

Članak 134.
(Postavljenje na ustrojbeno mjesto)

- (1) Djelatna vojna osoba postavlja se na ustrojbeno mjesto u puku, odnosno službi, prema osobnom činu i vojnoevidencijskoj specijalnosti.
- (2) Djelatna vojna osoba koja pokazuje natprosječnu sposobnost u obavljanju dužnosti može biti raspoređena na ustrojbeno mjesto višega čina.
- (3) U iznimnim slučajevima, djelatna vojna osoba se, prema potrebi službe i uz pismeni pristanak, može postaviti na ustrojbeno mjesto nižega čina do dvije godine.

Članak 135.
(Postavljenje na ustrojbeno mjesto nižih činova)

Djelatna vojna osoba iz članka 134. stavak (3) ovoga Zakona može biti postavljena na ustrojbeno mjesto nižega čina u sljedećim slučajevima:

- a) zbog ukidanja ustrojbenog mjesta ili zbog izmjene ustrojbenog čina u strukturi ustrojbenog mjesta;
- b) zbog premještanja na temelju osobnog zahtjeva;
- c) kada je razriješena dužnosti, a nema mogućnost postavljenja na ustrojbeno mjesto osobnog čina;
- d) kada se pojedina ustrojbeno mjesto ne mogu popuniti, a interesi službe to nalažu;
- e) kada je ocjenom nadležne liječničke komisije predložena promjena ustrojbenog mjesta, a nema mogućnosti za postavljenje na odgovarajuće ustrojbeno mjesto.

Članak 136.
(Natječaji i oglasi)

- (1) Slobodna ustrojbeno mjesto u sklopu Oružanih snaga utvrđuju se na temelju sustava vođenja evidencije o osoblju i izvješćivanja o jačini postrojbi iz članka 99. ovoga Zakona.
- (2) Popuna slobodnih ustrojbenih mjesta u sklopu Oružanih snaga djelatnim vojnim osobama provodi se raspisivanjem natječaja odnosno oglasa, izuzev kadeta i stipendista nakon završenog školovanja.
- (3) Izbor kandidata, nakon raspisivanja natječaja, obavlja povjerenstvo koje imenuje ministar obrane.

Članak 137.
(Postavljenje u drugi rod ili službu)

Djelatna vojna osoba može biti postavljena na ustrojbeno mjesto u sklopu drugog roda odnosno službe, prema potrebi službe, i to u slučaju:

- a) ukidanja ustrojbenog mjesta na koje je raspoređena ili zbog izmjene ustrojbenih elemenata u strukturi toga ustrojbenog mjesta,
- b) gubitka zdravstvene sposobnosti potrebne za obavljanje dužnosti ustrojbenog mjesta na koje je postavljena, pod uvjetom da ne postoji mogućnost postavljenja na odgovarajuće ustrojbeno mjesto.

Članak 138.
(Obnašatelj dužnosti)

- (1) Umjesto djelatne vojne osobe koja je privremeno spriječena obnašati dužnost određuje se obnašatelj dužnosti.
- (2) Obnašatelj dužnosti može se odrediti i na slobodno ustrojbeno mjesto.
- (3) Obnašanje dužnosti može trajati najdulje jednu godinu od dana stupanja na dužnost.
- (4) Ukoliko je to uvjetom za promaknuće, vrijeme provedeno na dužnosti iz st. (1) i (2) ovoga članka računa se kao da je djelatna vojna osoba postavljena na dano ustrojbeno mjesto.
- (5) Djelatna vojna osoba koja je određena sukladno st. (1) i (2) ovoga članka zadržava status i sva prava njezinog prethodnog ustrojbenog mjesta, ukoliko je za nju to pogodnije.

Članak 139.
(Vježbenički staž)

- (1) Radi stjecanja prakse potrebne za samostalno obavljanje dužnosti nakon završetka školovanja, djelatne vojne osobe (liječnici, ekonomisti, pravnici i druga slična zanimanja) primaju se u svojstvu vježbenika.
- (2) Vježbenički staž iz stavka (1) ovoga članka može trajati najdulje jednu godinu.
- (3) Vrijeme provedeno u svojstvu vježbenika računa se u vrijeme provedeno u činu.
- (4) Ministar obrane donosi propis za vježbenički staž iz ovoga članka.

Članak 140.
(Školovanje i usavršavanje)

- (1) Djelatna vojna osoba bira se za školovanje ili usavršavanje.
- (2) Djelatna vojna osoba upućena na školovanje ili usavršavanje razrješuje se dužnosti ako školovanje ili usavršavanje traje dulje od jedne godine.
- (3) Djelatna vojna osoba upućena na školovanje ili usavršavanje radi promjene vojnoevidencijske specijalnosti razrješuje se dužnosti bez obzira na trajanje školovanja ili usavršavanja.
- (4) Djelatnoj vojnoj osobi vrijeme provedeno na školovanju ili usavršavanju računa se u vrijeme provedeno na službi, s pravom osobnog čina i dužnosti s koje je upućena na školovanje ili usavršavanje, te se promiče uz uvjete propisane ovim Zakonom.
- (5) Propisom ministra obrane uređuju se uvjeti, postupak i mjerodavnost za izbor i upućivanje na školovanje ili usavršavanje djelatnih vojnih osoba.

Članak 141.
(Stipendiranje)

- (1) Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine može dodijeliti stipendije studentima fakulteta i učenicima srednjih škola (u daljnjem tekstu: vojni stipendisti) kako bi popunilo ustrojbeno mjesto ili uključilo kadete u vojnoobrazovne ustanove.
- (2) Radi popune ustrojbenih mjesta u Oružanim snagama, djelatne vojne osobe mogu biti upućena na fakultete, kao i u druge vrste škola u zemlji i inozemstvu.
- (3) Uvjete i način stipendiranja vojnih stipendista propisuje ministar obrane.

Članak 142.
(Obveze)

- (1) Kadeti, djelatne vojne osobe i vojni stipendisti koji pohađaju škole kako bi popunili ustrojbeno mjesto u vojsci raspoređuju se, nakon završetka školovanja, na odgovarajuća ustrojbeno mjesto.
- (2) Vojni stipendisti iz stavka (1) ovoga članka mogu svoje dužnosti obavljati u svojstvu civila, ako je tako regulirano ugovorom o stipendiranju.
- (3) Vojni stipendisti iz stavka (1) ovoga članka koji svojom krivnjom nisu završili školovanje ili koji ne stupe u vojnu službu nakon završetka školovanja dužni su Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine naknaditi troškove školovanja.

- (4) Ministar obrane određuje visinu troškova školovanja.

Članak 143.
(Razdoblje vojne službe nakon školovanja)

- (1) Kadeti i vojni stipendisti koji su završili školovanje u srednjim školama i na fakultetima dužni su provesti u službi vrijeme koje je dvostruko dulje od vremena školovanja ili stipendiranja, ukoliko ugovorom nije drukčije regulirano.
- (2) Djelatne vojne osobe upućene na školovanje i usavršavanje dužne su stupiti u vojnu službu na razdoblje koje je dvostruko dulje od vremena školovanja i usavršavanja, ukoliko ugovorom nije drukčije regulirano.
- (3) Iznimku od stavka (1) ovoga članka čine kadeti koji završe zrakoplovne škole kao piloti, a koji su dužni stupiti u vojnu službu na razdoblje koje traje deset godina od dana završetka školovanja, ukoliko ugovorom nije regulirano dulje razdoblje.

Članak 144.
(Bolovanje)

- (1) Djelatna vojna osoba za vrijeme spriječenosti obavljanja službe iz zdravstvenih razloga nalazi se na bolovanju.
- (2) Djelatna vojna osoba koja zbog bolesti ne može obavljati dužnost na svojem ustrojbenom mjestu bit će razriješena dužnosti ako nadležna liječnička komisija ocijeni da bi bolovanje moglo trajati dulje od šest mjeseci.
- (3) U slučaju iz stavka (1) ovog članka, djelatna vojna osoba zadržava prava svojega čina i promiče se uz uvjete propisane ovim Zakonom.

Članak 145.
(Raspolaganje)

- (1) Raspolaganje nastaje isključivo kao posljedica preustroja i smanjenja opsega poslova i ukidanjem ustrojbenih mjesta.
- (2) Djelatna vojna osoba koje je na raspolaganju može biti:
- a) raspoređena na novu dužnost,
 - b) ukoliko je ovo raspoređivanje nemoguće, djelatnoj vojnoj osobi nudi se prijevremeno umirovljenje, sukladno članku 47. ovoga Zakona, odnosno posebnom zakonu,
 - c) ukoliko je prijevremeno umirovljenje nemoguće, djelatna vojna osoba na raspolaganju bit će razriješena dužnosti i određen joj status raspolaganja u trajanju od šest mjeseci.
- (3) Razriješena djelatna vojna osoba s radnim stažom duljim od šest godina ima pravo na jedan dodatni mjesec raspolaganja za svaku dodanu godinu radnog staža, a najviše do 12 mjeseci.
- (4) Za vrijeme raspolaganja, djelatna vojna osoba ima pravo na plaću u visini plaće u posljednjem mjesecu u kojem je radila.
- (4) Nakon proteka vremena raspolaganja iz stavka (3) ovoga članka, djelatnoj vojnoj osobi prekida se služba.
- (5) Osoba iz stavka (5) ovoga članka ima pravo na otpremninu u visini iznosa njezine šestomjesječne plaće.

Članak 146.
(Udaljenje s dužnosti)

- (1) Djelatna vojna osoba udaljava se s dužnosti:
- a) za vrijeme dok se nalazi u pritvoru,
 - b) za vrijeme izdržavanja zatvorske kazne do šest mjeseci,
 - c) ako je zatečena u počinjenju kaznenog djela ili stegovnog prijestupa u svezi sa službom,
 - d) za vrijeme trajanja stegovnog odnosno kaznenog postupka, ukoliko bi njezino zadržavanje u službi bilo štetno po interese službe.

- (2) Nakon prestanka razloga udaljenja s dužnosti, nadležni je zapovjednik dužan odlučiti o daljnjem statusu vojne osobe.
- (3) Protiv rješenja o udaljenju s dužnosti dozvoljeno je uložiti žalbu zapovjedniku nadređenom zapovjedniku koji je donio rješenje, u roku od osam dana od dana primitka rješenja.
- (4) Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
- (5) Vrijeme udaljenja s dužnosti ne računa se u vrijeme za promaknuće, osim ako se utvrdi da nije postojao razlog za udaljenje.
- (6) Udaljenje s dužnosti dokumentirat će se u pisanom obliku i jedan primjerak bit će uložen u personalni dosje i karton o radu djelatne vojne osobe.

Članak 147.
(Privremeno upućivanje)

- (1) Djelatna vojna osoba, zbog potreba službe, može biti privremeno upućena u stožer, neko drugo zapovjedništvo, postrojbu, ustanovu Oružanih snaga i Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine u istom ili drugom mjestu službe.
- (2) Privremeno upućivanje iz stavka (1) ovoga članka može trajati najdulje jednu godinu tijekom trajanja jednoga ugovora.

Članak 148.
(Premještaj)

- (1) Djelatne vojne osobe u tijeku službe mogu biti premještene prema potrebama službe.
- (2) Ministar obrane donosi propis kojim se regulira postupak premještaja djelatnih vojnih osoba.
- (3) Premještajem, u smislu stavka (1) ovoga članka, smatra se promjena mjesta službe zbog postavljenja na novu dužnost, ukoliko to zahtijeva promjenu boravišta.
- (4) Premještaj se provodi iz sljedećih razloga:
 - a) zbog potrebe službe;
 - b) zbog zamjene djelatne vojne osobe koje napušta službu ili odlazi u mirovinu;
 - c) zbog potreba profesionalnog usavršavanja djelatne vojne osobe;
 - d) zbog uobičajenog rotiranja prema izmjenama u zapovijedanju;
 - e) zbog promaknuća;
 - f) na osobni zahtjev.

Članak 149.
(Mjerodavnost za premještaj)

- (1) Predsjedništvo premiješta generale na temelju prijedloga ministra obrane.
- (2) Ministar obrane premiješta sve ostale djelatne vojne osobe.

Članak 150.
(Pravo na očitovanje)

Prije donošenja zapovijedi za premještaj i postavljenje, djelatnoj vojnoj osobi omogućit će se očitovanje o tomu.

Članak 151.
(Vrijeme obnašanja zapovjedne dužnosti)

- (1) Djelatna vojna osoba može istu zapovjednu dužnost, zaključno s dužnošću zapovjednika brigade i njoj ravnoj dužnosti, obnašati najdulje četiri godine.
- (2) Iznimno, zbog potreba službe, dužnosti iz stavka (1) ovoga članka mogu se obnašati najdulje šest godina.

Članak 152.

(Premještaj iz zdravstvenih razloga)

Djelatna vojna osoba može biti premještena zbog zdravstvenih razloga:

- a) ako nadležna liječnička komisija utvrdi da bi daljnji boravak u mjestu službe zbog naravi bolesti djelatne vojne osobe ili pripadnika njezine uže obitelji bio štetan,
- b) ako u mjestu službe ne postoji odgovarajuće ustrojbeno mjesto,
- c) ako prihvatiti postavljenje na niže ustrojbeno mjesto.

Članak 153.**(Upućivanje u druge institucije ili pravne osobe)**

(1) Djelatna vojna osoba može, prema potrebi službe, biti upućena u drugi organ državne uprave, instituciju, agenciju ili pravnu osobu.

(2) Prava i dužnosti djelatnih vojnih osoba iz stavka (1) ovoga članka propisuju se ovim Zakonom, valjanim zakonima koji reguliraju rad tijela iz stavka (1), kao i propisima i zapovijedima koje izda ministar obrane.

(3) Djelatna vojna osoba iz stavka (1) ovoga članka ima sva prava i obveze djelatne vojne osobe, ako zakonom nije drukčije određeno.

Članak 154.**(Promjena roda ili službe)**

(1) Profesionalnom časniku ili dočasniku može biti promijenjen rod ili služba na osobni zahtjev ili zbog potreba službe.

(2) Osobi iz stavka (1) ovoga članka može se promijeniti rod, odnosno služba, na osobni zahtjev ako ima potrebne kvalifikacije i ako to dopuštaju potrebe popune. Osobi iz stavka (1) ovoga članka mijenja se rod ili služba na temelju potreba Oružanih snaga u slučaju ukidanja ustrojbenog mjesta na kojem je osoba bila na službi ili raspoređena ili radi popune slobodnih mjesta u drugom rodu odnosno službi, ako navedena osoba ima potrebnu stručnu spremu i daje svoj pristanak na promjenu roda ili službe.

(3) Akt o promjeni roda ili službe za osobe iz stavka (1) ovoga članka donosi ministar obrane.

POGLAVLJE XVI. ČINOVI I OZNAKE ORUŽANIH SNAGA**Članak 155.****(Činovi)**

(1) Generalski, časnički, dočasnički i vojnički činovi u Oružanim snagama su sljedeći:

a) generalski činovi

- 1) **Čin:** General-pukovnik
NATO oznaka: OF-8
Način obraćanja: General
kratica: Gen. puk.
- 2) **Čin:** General-bojnik
NATO oznaka: OF-7
Način obraćanja: General
kratica: Gen. boj.
- 3) **Čin:** Brigadni general
NATO oznaka: OF-6
Način obraćanja: General
Kratica: Brig.gen.

b) časnički činovi

- 1) **Čin:** Brigadir
NATO oznaka: OF-5
Način obraćanja: Brigadir
Kratice: Brig.
- 2) **Čin:** Pukovnik
NATO oznaka: OF-4
Način obraćanja: Pukovnik
Kratice: Puk.
- 3) **Čin:** Bojnik
NATO oznaka: OF-3
Način obraćanja: Bojnik
Kratice: Boj.
- 4) **Čin:** Satnik
NATO oznaka: OF-2
Način obraćanja: Satnik
Kratice: Sat.
- 5) **Čin:** Poručnik
NATO oznaka: OF-1
Način obraćanja: Poručnik
Kratice: Por.
- 6) **Čin:** Potporučnik
NATO oznaka: OF-1
Način obraćanja: Potporučnik
Kratice: P.por.

c) dočasnički činovi

- 1) **Čin:** Glavni narednik
NATO oznaka: OR-9
Način obraćanja: Narednik
Kratice: Gl.nrd.
- 2) **Čin:** Stožerni narednik
NATO oznaka: OR-8
Način obraćanja: Narednik
Kratice: Stž.nrd.
- 3) **Čin:** Narednik I. klase
NATO oznaka: OR-7
Način obraćanja: Narednik
Kratice: Nrd.I.klase
- 4) **Čin:** Viši narednik
NATO oznaka: OR-6
Način obraćanja: Narednik

Kratice: Vš.nrd

- 5) **Čin:** Narednik
NATO oznaka: OR-5
Način obraćanja: Narednik
Kratice: Nrd.

d) vojnički činovi

- 1) **Čin:** Desetnik
NATO oznaka: OR-3/4
Način obraćanja: Desetnik
Kratice: Dst.
- 2) **Čin:** Razvodnik
NATO oznaka: OR-2
Način obraćanja: Razvodnik
Kratice: Raz.
- 3) **Čin:** Vojnik
NATO oznaka: OR-1
Način obraćanja: Vojnik
Kratice: Voj.

Članak 156. **(Oznake činova)**

(1) Oznake generalskog čina sastoje se od grba Bosne i Hercegovine s mačevima okruženim zlatnim vijencem od hrastovih listova i zlatnim zvijezdama sa sedam krakova na naramenici obrubljenoj zlatnom prugom.

(2) Oznake časničkih činova (OF-1 – OF-2) sastoje se od srebrnih pruga na početku naramenice (na ramenu) i srebrnih zvijezda, kako slijedi:

- a) potporučnik (OF-1) – jedna zvijezda,
- b) poručnik (OF-1) – dvije zvijezde,
- c) satnik (OF-2) – tri zvijezde.

(3) Oznake časničkih činova (OF-3 – OF-5) sastoje se od mačeva na početku naramenice obrubljenih srebrnom prugom i srebrnim zvijezdama, kako slijedi:

- a) bojničnik (OF-3) – jedna zvijezda,
- b) pukovnik (OF-4) – dvije zvijezde,
- c) brigadir (OF-5) – tri zvijezde.

(4) Oznake dočasničkih činova (OR-5 – OR-9) sastoje se od oznake u obliku slova V i žute pruge na početku naramenice, kako slijedi:

- a) narednik (OR-5) – jedna uska pruga,
- b) viši narednik (OR-6) – dvije uske pruge,
- c) narednik I. klase (OR-7) – tri uske pruge,
- d) stožerni narednik (OR-8) – jedna debela pruga i jedna uska pruga,
- e) glavni narednik (OR-9) – jedna debela pruga i dvije uske pruge.

(5) Oznake vojničkih činova (OR-1 – OR-4) sastoje se od oznake u obliku slova V srebrne boje, kako slijedi:

- a) vojnik (OR-1) - jedna jedna uska pruga,
- b) razvodnik (OR-2) - dvije dvije uske pruge,
- c) desetnik (OR-3/4) - tri uske pruge.

Članak 157.

(Maskirne odore)

Sve maskirne odore u Oružanim snagama su od istoga ili sličnog materijala s istom maskirnom šarom.

Članak 158. (Oznake)

- (1) Oznake se trebaju nalaziti na kapi/beretki, desnom ramenu i, u slučaju kada je to odobreno, na lijevom ramenu odore svih pripadnika Oružanih snaga.
- (2) Svi, osim časnika u činu generala, na kapi/beretki nose bedževe kopnene vojske ili zrakoplovstva i protuzračne obrane Oružanih snaga. Na kapi/beretki časnika u činu generala nalazi se bedž grba Bosne i Hercegovine s mačevima i zlatnim vijencem.
- (3) Oznaka na desnom ramenu svih pripadnika Oružanih snaga je zastava Bosne i Hercegovine.
- (4) Pripadnici pukova na lijevom ramenu nose oznaku svoga puka.
- (5) Dodatne oznake brigade, druge institucije, odnosno postrojbe, nosit će se ispod oznake puka na lijevom ramenu, ako to odobri ministar obrane.
- (6) Svi, osim časnika u činu generala, mogu nositi najviše dvije oznake na lijevom ramenu.
- (7) Časnici u činu generala koji zapovijedaju brigadama, odnosno institucijama, nosit će oznake brigade, odnosno institucije na lijevom ramenu. Časnici u činu generala ne mogu nositi nikakvu drugu oznaku na lijevom ramenu.

POGLAVLJE XVII. STEGOVNA ODGOVORNOST

Članak 159. (Povreda vojne stege i stegovna odgovornost)

- (1) Povreda vojne stege je svako ponašanje suprotno odredbi članka 33. stavak (1) ovoga Zakona.
- (2) Povreda vojne stege može biti lakša i teža.
- (3) Lakša povreda vojne stege je stegovna pogreška. Teža povreda vojne stege je stegovni prijestup.
- (4) Za povredu vojne stege odgovaraju djelatne vojne osobe, osobe u pričuvnom sastavu i kadeti u vojnoj školi, ako su u tijeku obavljanja službe ili izvan nje vojnu stegu povrijedili s umišljajem ili iz nehaja.
- (5) Djelatne vojne osobe, osobe u pričuvnom sastavu i kadeti u vojnoj školi odgovaraju za povredu vojne stege dok su na službi u Oružanim snagama.

Članak 160. (Stegovne pogreške)

Stegovne pogreške su:

- a) nepravodobno ili nepotpuno izvršenje zapovijedi, odluka ili naredbi nadređenoga;
- b) učestalo kašnjenje na službu ili na dužnost ili raniji odlasci sa službe ili s dužnosti;
- c) neopravdani izostanak sa službe ili s dužnosti u trajanju od jednoga dana;
- d) neobavješćavanje nadređenoga o spriječenosti dolaska na službu ili na dužnost u roku od 24 sata;
- e) povreda propisa o nošenju vojne odore, vojničkom izgledu i osobnoj higijeni;
- f) neuljudan odnos prema suradnicima, podređenima i nadređenima;
- g) povreda propisa o pozdravljanju, obraćanju, predstavljanju i javljanju;
- h) konzumiranje alkohola na službi ili tijekom obavljanja dužnosti;
- i) spavanje na dužnosti;
- j) prikrivanje ili neprijavlivanje počinitelja stegovnih pogreški;
- k) drugo postupanje, suprotno propisima iz područja obrane, kojima se ne nanosi šteta imovini Bosne i Hercegovine ili drugih javnopravnih tijela.

Članak 161.
(Stegovni prijestupi)

Stegovni prijestupi su:

- a) neizvršenje ili odbijanje izvršenja zapovijedi, odluka ili naredbi nadređenoga;
- b) samovoljno napuštanje formacije ili ustanove;
- c) samovolja u obavljanju službe ili dužnosti;
- d) nesavjesno ili nemarno obavljanje službe;
- e) zlouporaba položaja ili prekoračenje službenih ovlasti;
- f) uporaba sile ili vatrenog oružja suprotno ovome Zakonu i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona;
- g) povreda propisa o stražarskoj službi;
- h) opijenost ili stanje pod utjecajem alkohola, narkotika ili opijata prilikom dolaska na službu ili dužnost ili za vrijeme službe ili vremena na dužnosti;
- i) neovlaštena uporaba sredstava dodijeljenih ili povjerenih radi izvršenja zadaća ili dužnosti;
- j) nanošenje štete vojnoj imovini ili drugoj imovini u svezi s obavljanjem službe;
- k) nepoduzimanje ili nedovoljno poduzimanje mjera iz okvira vlastite dužnosti, nužnih za sigurnost postrojenja, sredstava, osoba ili povjerenih ili dodijeljenih predmeta;
- l) prikriivanje od ovlaštenih vojnih osoba činjenica o načinu obavljanja službene radnje ili uporabe sile;
- m) povreda propisa o tajnim ili povjerljivim podacima ili informacijama;
- n) neopravdani izostanak sa službe ili s dužnosti u trajanju duljem od jednoga dana;
- o) zlouporaba bolovanja;
- p) krivotvorenje izvješća ili podnošenje lažnih izvješća;
- r) krivotvorenje, uništenje ili prikriivanje službenih dokumenata, službenih knjiga ili predmeta;
- s) nepoduzimanje propisanih, zapovijedenih ili drugih mjera potrebnih za očuvanje života i zdravlja ljudi ili za očuvanje ispravnosti postrojenja, objekata i tehnike te sredstava za rad;
- t) postupak kojim se vrijeđa dostojanstvo podređenih ili mlađih ili koje je diskriminirajuće po spolu, rasi, boji kože, vjeri ili nacionalnosti, a osobito seksualno zlostavljanje ili uznemiravanje, odnosno bilo koji postupak kojim se krše prava koja im po propisima pripadaju;
- u) nedolično ponašanje koje nanosi štetu ugledu Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine ili Oružanim snagama, poglavito narušavanje javnog reda i mira, posebice nepristojnim ponašanjem ili sukobljavanjem na javnom mjestu ili bilo koje drugo postupanje koje remeti javni red i mir, bez obzira na mjesto i vrijeme događaja;
- v) sprečavanje, izbjegavanje ili odgađanje internog postupka prema sebi;
- z) prikriivanje ili neprijavlivanje počinitelja stegovnih prijestupa;
- aa) obavljanje djelatnosti suprotno odredbama ovoga Zakona i Zakona o obrani ili bez prethodnoga odobrenja ministra obrane;
- bb) povreda propisa o političkoj djelatnosti ili sindikalnom organiziranju u Oružanim snagama;
- cc) ponavljanje stegovnih pogreški, počinjenje najmanje dvije stegovne pogreške tijekom jedne kalendarske godine;
- dd) počinjenje kaznenog djela ili postojanje osnovane sumnje da je kazneno djelo počinjeno;
- ee) ostali postupci suprotni propisima iz područja obrane kojima se nanosi šteta imovini Bosne i Hercegovine ili drugih javnopravnih tijela.

Članak 162.
(Stegovne sankcije)

- (1) Za povredu vojne stege počiniteljima se izriču sljedeće stegovne sankcije:

- a) stegovne mjere;
 - b) stegovne kazne.
- (2) Za stegovne pogreške izriču se stegovne mjere, a za stegovne prijestupe stegovne kazne.
- (3) Iznimno od odredbe stavka (2) ovoga članka, za stegovne prijestupe kadeta i pričuvnih vojnika izriču se stegovne mjere.
- (4) Za jednu ili više povreda vojne stege o kojima se istodobno odlučuje, izriče se samo jedna stegovna mjera ili jedna stegovna kazna.

Članak 163.

(Izbor vrste i mjere stegovne sankcije)

- (1) Pri izboru vrste i mjere stegovne sankcije uzima se u obzir: vrsta povrede vojne stege, posljedice povrede vojne stege, stupanj krivnje osobe protiv koje se vodi postupak, pobude iz kojih je povrijeđena vojna stega, okolnosti u kojima je povrijeđena vojna stega, dotadašnje službovanje i ponašanje osobe protiv koje se vodi postupak, narav njezine službe i dužnosti, njezin odnos prema oštećeniku i naknadi štete prouzročene povredom vojne stege te druge olakotne i otegotne okolnosti.
- (2) Načelnik Zajedničkoga stožera Oružanih snaga najmanje jednom godišnje predlaže ministru obrane donošenje obvezujućih uputa radi utvrđivanja jedinstvene stegovne politike u provođenju stegovnih postupaka.

Članak 163.

(Stegovne mjere)

- (1) Stegovne mjere su:
- a) opomena,
 - b) ukor,
 - c) prekoredna služba u trajanju do tri smjene,
 - d) zabrana izlaska iz vojarne u trajanju do 10 dana,
 - e) smanjenje plaće od 5% do 20% u trajanju od jednoga do tri mjeseca,
 - f) vojnički pritvor u trajanju do 15 dana.
- (2) Stegovna mjera prekoredne službe iz stavka (1) točke c) ovoga članka može se izreći samo kadetima i pričuvnim vojnicima.
- (3) Stegovne mjere zabrane izlaska iz vojarne iz stavka (1) točke d) i vojničkog pritvora iz stavka (1) točke f) ovoga članka mogu se izreći samo kadetima, pričuvnim vojnicima i djelatnim vojnicima.
- (4) Stegovna mjera smanjenja plaće iz stavka (1) točke e) ovoga članka ne može se izreći kadetima ni osobama u pričuvnom sastavu.

Članak 165.

(Stegovne kazne)

- (1) Stegovne kazne su:
- a) zaustavljanje u napredovanju u službi i promaknuću u trajanju od jedne do četiri godine;
 - b) smanjenje plaće od 21% do 33% u trajanju od četiri do 12 mjeseci;
 - c) vojnički pritvor u trajanju do 30 dana;
 - d) prevođenje čina u izravno niži čin;
 - e) oduzimanje čina;
 - f) smjenjivanje s dužnosti uz raspored na ustrojbeno mjesto izravno nižeg čina u trajanju od jedne do tri godine;
 - g) smjenjivanje sa zapovjedne odnosno voditeljske dužnosti, uz zabranu imenovanja na takvu dužnost u trajanju od jedne do pet godina;
 - h) gubitak djelatne službe.
- (2) Stegovna kazna zaustavljanja u napredovanju u službi i promaknuću iz stavka (1) točke a) ovoga članka može se izreći samo djelatnim vojnim osobama, pričuvnim časnicima i dočasnicima.
- (3) Stegovne kazne smanjenja plaće iz stavka (1) točke b) i vojničkog pritvora iz stavka (1) točke c) ovoga članka mogu se izreći samo djelatnim vojnim osobama.
- (4) Stegovne kazne prevođenja u izravno niži čin iz stavka (1) točke d) i oduzimanja čina iz stavka (1) točke e) ovoga članka mogu se izreći samo vojnim osobama.

(5) Stegovna kazna smjenjivanja s dužnosti uz raspoređivanje na ustrojbeno mjesto izravno nižeg čina iz stavka (1) točke f) ovoga članka može se izreći svim osobama na službi u Oružanim snagama, s tim što se časnika ne može rasporediti na ustrojbeno mjesto dočasnika, a dočasnika na ustrojbeno mjesto vojnika.

(6) Stegovna kazna smjenjivanja sa zapovjedne, odnosno voditeljske dužnosti, uz zabranu imenovanja na takvu dužnost iz stavka (1) točke g) ovoga članka može se izreći svim osobama na službi u Oružanim snagama raspoređenima na zapovjedne, odnosno voditeljske dužnosti.

(7) Stegovna kazna gubitka djelatne službe iz stavka (1) točke h) ovoga članka može se izreći djelatnim vojnim osobama.

Članak 166.

(Zastara pokretanja i vođenja stegovnog postupka)

(1) Pokretanje stegovnog postupka zbog stegovne pogreške zastarijeva nakon proteka tri mjeseca od dana kad je nadređena osoba postavljena na dužnost zapovjednika satnije, njoj ravne ili više razine dužnosti, saznala za počinjenu povredu i počinitelja, ali najkasnije u roku od šest mjeseci od dana počinjenja povrede, a postupak se mora završiti u roku od šest mjeseci od dana pokretanja.

(2) Pokretanje stegovnoga postupka zbog stegovnog prijestupa zastarijeva nakon proteka 12 mjeseci od dana kada je nadređena osoba postavljena na dužnost zapovjednika brigade, njoj ravne ili više razine dužnosti saznala za stegovni prijestup, ali najkasnije u roku od dvije godine od počinjenog prijestupa, a postupak se mora završiti u roku od dvije godine od dana pokretanja.

(3) Zastara pokretanja i vođenja stegovnoga postupka zbog stegovnog prijestupa koji ima obilježja kaznenog djela, te je u povodu toga kaznenog djela u tijeku postupak pred nadležnim tužiteljem ili sudom ili je kazneni postupak već okončan osuđujućom pravomoćnom presudom, nastupa istodobno kada i zastara kaznenog progona.

Članak 167.

(Zastara izvršenja stegovne sankcije)

(1) Zastara izvršenja stegovne mjere nastupa nakon proteka dva mjeseca od dana kada je odluka o stegovnoj mjeri postala izvršna, a zastara izvršenja stegovne kazne nakon proteka četiri mjeseca od dana kad je odluka o stegovnoj kazni postala izvršna.

(2) Iznimno od odredbe stavka (1) ovoga članka, zastara izvršenja stegovne kazne prestanka djelatne službe nastupa nakon proteka šest mjeseci od dana kad je odluka o kazni postala izvršna.

(3) Zastara izvršenja stegovne kazne prekida se svakom radnjom usmjerenom na izvršenje kazne.

(4) Zastara izvršenja stegovne kazne nastupa u svakome slučaju kada protekne dvaput onoliko vremena koliko je propisano u st. (1) i (2) ovoga članka.

Članak 168.

(Pomilovanje za vojnostegovne sankcije)

(1) Pomilovanje za vojnostegovnu sankciju izrečenu pojedinoj djelatnoj vojnoj osobi, osobi u pričuvnom sastavu ili kadetu u vojnoj školi može dati ministar obrane, uz suglasnost Predsjedništva.

(2) Pomilovanjem se može odrediti potpuno ili djelomično oslobađanje od izvršenja stegovne sankcije ili zamijeniti izrečena stegovna sankcija blažom stegovnom sankcijom.

(3) Pomilovanje se može dati samo na temelju molbe za pomilovanje.

(4) Pomilovanje nema utjecaja na prava trećih osoba.

(5) Predsjedništvo obavještava Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine do 31. ožujka svake godine o suglasnostima za pomilovanja za vojnostegovne sankcije danim tijekom prethodne kalendarske godine.

Članak 169.

(Brisanje iz vojnostegovne evidencije)

(1) Stegovna mjera briše se iz vojnostegovne evidencije nakon proteka dvije godine od dana kada je stegovna mjera izvršena, pod uvjetom da osoba nije počinila novu povredu vojne stege u roku od jedne godine od dana kad je stegovna mjera izvršena.

- (2) Stegovna kazna briše se iz vojnostegovne evidencije nakon proteka četiri godine od dana kada je stegovna kazna izvršena, pod uvjetom da osoba nije počinila novu povredu vojne stege u roku od dvije godine od dana kada je stegovna kazna izvršena.
- (3) Brisanje iz vojnostegovne evidencije obavlja se po službenoj dužnosti.

Članak 170.
(Temeljne odredbe o stegovnom postupku)

- (1) Vojnostegovni postupak provodi se sukladno odredbama ovoga Zakona i propisa iz članka 33. stavak (3) ovoga Zakona.
- (2) Svatko može podnijeti stegovnu prijavu za povredu vojne stege. Mjerodavna tijela mogu i po službenoj dužnosti pokrenuti stegovni postupak.
- (3) Stegovni postupak mora biti fer i transparentan. Osoba koja odgovara u stegovnom postupku ima sljedeća temeljna prava:
- a) pravo da bude na vrijeme izviješčena o navodima optužbe za povredu vojne stege i o dokazima kojima se navodi optužbe dokazuju te pravo da pisano odgovori na navode optužbe ili da se njezina usmena izjava zapiše;
 - b) pravo na fer i javno saslušanje u razumnom roku;
 - c) pravo nedavanja iskaza protiv sebe, pravo nazočenja svakom saslušanju i pravo obrane protiv navoda optužbe uz stručnu pomoć branitelja po svome izboru;
 - d) pravo na javno izricanje odluke;
 - e) pravo na žalbu protiv odluke.
- (4) Iznimno od stavka (1) točke b) ovoga članka, javnost može biti potpuno ili djelomično isključena sa saslušanja ako to zahtijevaju interesi službe ili dužnosti, javnog reda i državne sigurnosti demokratskog društva, ili ako je to u interesu maloljetnika ili zaštite privatnog života. Javnost također može biti isključena do nužne mjere u okolnostima kada bi javnost ometala interese pravde, prema mišljenju tijela koje vodi stegovni postupak.
- (5) Branitelj iz stavka (3) točka c) ovoga članka može biti svaka osoba na službi u Oružanim snagama, a ukoliko nije na službi, branitelj može biti samo odvjetnik ili odvjetnički vježbenik.

Članak 171.
(Nadležnost u stegovnom postupku)

- (1) Opomenu, ukor, prekorednu službu u trajanju do tri smjene i zabranu izlaska iz vojarne u trajanju do pet dana izriče nadređeni zapovjednik na položaju zapovjednika voda, njemu jednakog ili višeg položaja.
- (2) Ostale stegovne mjere izriču:
- a) zapovjednik satnije – zabranu izlaska iz vojarne u trajanju od deset dana i vojnički pritvor u trajanju do tri dana,
 - b) zapovjednik bojne i zapovjednik samostalne satnije - zabranu izlaska iz vojarne u trajanju od deset dana i vojnički pritvor u trajanju od deset dana,
 - c) zapovjednik brigade, samostalne bojne i zapovjednik njemu ravnog ili višeg položaja - zabranu izlaska iz vojarne u trajanju od deset dana i vojnički pritvor u trajanju od 15 dana i smanjenje plaće od 5% do 20% u trajanju od jednog do tri mjeseca.
- (3) Nadležni zapovjednici raspravljaju i odlučuju o stegovnoj odgovornosti za počinjene stegovne pogreške i izriču stegovne mjere.
- (4) Vojnostegovna vijeća raspravljaju i odlučuju o stegovnoj odgovornosti za počinjene stegovne prijestupe i izriču stegovne kazne.

Članak 172.
(Vojnostegovna vijeća)

- (1) U Oružanim snagama za raspravljanje i odlučivanje o stegovnim prijestupima vojnih osoba u prvom i drugom stupnju ovim se Zakonom osnivaju vojnostegovna vijeća.

- (2) Prvostupanjska vojnostegovna vijeća imenuje zapovjednik brigade ili zapovjednik istog ili višeg ranga i sastoje se od tri člana, od kojih je jedan predsjednik vijeća.
- (3) Drugostupanjsko vojno stegovno vijeće rješava po žalbama na odluke prvostupanjskih vojnostegovnih vijeća i imenuje ga ministar obrane i sastoji se od tri člana, od kojih je jedan predsjednik vijeća.

POGLAVLJE XVIII. PRESTANAK VOJNE SLUŽBE

Članak 173. (Prestanak vojne službe)

- (1) Djelatnoj vojnoj osobi služba prestaje:
- a) istekom ugovornog roka o prijamu u službu, ako se ugovor ne produži;
 - b) zbog trajne zdravstvene nesposobnosti za vojnu službu;
 - c) zbog ograničene sposobnosti, kada djelatna vojna osoba ne prihvati premještaj uzročen zbog promijenjenih sposobnosti;
 - d) istekom vremena raspolaganja, sukladno članku 145. ovoga Zakona;
 - e) ako pet dana uzastopno neopravdano izostane s dužnosti ili sedam dana u tijeku godine s prekidima;
 - f) ako je ocijenjena konačnom ocjenom "loš";
 - g) ako je tri puta uzastopno ocijenjena ocjenom "potrebno osposobljavanje";
 - h) zbog stegovne kazne oduzimanja čina;
 - i) zbog stegovne kazne gubitka službe;
 - j) ako je pravomoćno osuđena na bezuvjetnu zatvorsku kaznu u trajanju duljem od šest mjeseci;
 - k) sporazumno;
 - l) na temelju osobnoga zahtjeva;
 - m) ako je u vrijeme prijama na službu postojala smetnja za prijam koju je djelatna vojna osoba prikrivala;
 - n) stjecanjem uvjeta za mirovinu;
 - o) smrću.
- (2) Propise za uspostavu procedura za prekid službe djelatnih vojnih osoba donosi ministar obrane.

Članak 174. (Ocjena zdravstvene sposobnosti)

- (1) Ocjenu zdravstvene sposobnosti za vojnu službu utvrđuje nadležna liječnička komisija, a na zahtjev djelatne vojne osobe ili po zahtjevu zapovjednika ranga zapovjednika samostalne bojne ili višeg zapovjednika.
- (2) Ukoliko se djelatna vojna osoba nalazi na bolovanju šest mjeseci neprekidno, odnosno 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine, nadležni zapovjednik iz stavka (1) ovoga članka obvezan je takvu osobu uputiti na ocjenu zdravstvene sposobnosti za vojnu službu, a koju daje nadležna liječnička komisija.

Članak 175. (Postupak za prestanak službe)

- (1) Prijedlog za prestanak službe djelatne vojne osobe podnosi nadležni zapovjednik ministru obrane u roku od osam dana po nastupanju razloga za prestanak službe.
- (2) Ministar obrane donosi zapovijed o prestanku službe u roku od 30 dana po primitku osnovanog prijedloga za prestanak službe.
- (3) Zapovijed o prestanku službe po zahtjevu djelatne vojne osobe donosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja pismenoga zahtjeva.

(4) Djelatna vojna osoba razrješuje se dužnosti najkasnije u roku od sedam dana od dana donošenja zapovjedi o prestanku službe.

Članak 176.
(Častan i nečastan otpust)

(1) Djelatnoj vojnoj osobi se u aktu o prestanku službe naznačuje da je otpuštena uz "častan otpust" ili "nečastan otpust".

- (2) "Nečastan otpust" dobiva djelatna vojna osoba kojoj je služba prestala:
- a) zbog neopravdanog izostanka s posla;
 - b) zbog službene ocjene "loš" ili ocjene "potrebno osposobljavanje" dane tri puta uzastopno;
 - c) zbog odbijanja premještaja i rasporeda;
 - d) zbog stegovne odgovornosti sukladno pravilima o vojnoj stezi;
 - e) zbog činjenice da je pravomoćno osuđena na bezuvjetnu zatvorsku kaznu u trajanju duljem od šest mjeseci za kazneno djelo;
 - f) zbog prikrivanja činjenica prilikom stupanja u službu od kojih je ovisila odluka o prijamu.
- (3) U svim drugim slučajevima prestanka službe, djelatne vojne osobe otpuštaju se uz "častan otpust".

Članak 177.
(Posljedice "časnog otpusta" i "nečasnog otpusta")

(1) Djelatne vojne osobe koje su iz službe otpuštena uz "častan otpust" zadržavaju pravo na službeni naziv čina te pravo na nošenje vojne odore u svečanim prigodama.

(2) „Nečastan otpust“ ima za posljedicu gubitak svih prava i povlastica koje bi djelatna vojna osoba imala nakon prestanka djelatne vojne službe, kao što su:

- a) pravo na ponovni prijam u djelatnu vojnu službu,
- b) pravo na nošenje vojne odore u svečanim prigodama,
- c) pravo na oslovljavanje činom.

Članak 178.
(Prestanak obveze službe u pričuvnom sastavu)

(1) Pripadniku pričuvnog sastava služba prestaje:

- a) na temelju osobnoga zahtjeva;
- b) zbog trajne zdravstvene nesposobnosti za vojnu službu,
- c) zbog ograničene sposobnosti, ukoliko ne postoji mogućnost rasporeda;
- d) ako je ocijenjen konačnom ocjenom "loš";
- e) ako je tri puta uzastopno ocijenjen ocjenom "potrebno osposobljavanje";
- f) zbog stegovne kazne oduzimanja čina;
- g) zbog stegovne kazne gubitka službe;
- h) ako je pravomoćno osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci;
- i) sporazumno;
- j) istekom ugovornog roka o prijamu na službu, ako se ugovor ne produži;
- k) ako je u vrijeme prijama na službu postojala smetnja za prijam koju je pripadnik pričuvnog sastava prikrivao;
- l) smrću.

(2) Propise za uspostavu procedura za prekid službe pripadnika pričuvnog sastava donosi ministar obrane.

POGLAVLJE XIX. OSTALE ODREDBE

Članak 179.
(Priroda zapovijedi)

(1) Akti o promaknuću, premještanju i raspoređivanju časnika i dočasnika ne obrazlažu se. Obrazloženje se daje samo u slučaju kada je zahtjev za redovito promaknuće odbijen, kao i u slučaju donošenja akata po žalbama.

(2) Žalba koju uloži djelatna vojna osoba na akt o postavljenju na dužnost, premještanju ili udaljenju s dužnosti ne odgađa njegovo izvršenje.

(3) Upravni spor ne može se voditi protiv akta koji se odnosi na premještaj, promaknuće, postavljenje i prestanak službe djelatne vojne osobe.

Članak 180. **(Pravni akti)**

Akti koji se odnose na službu djelatnih vojnih osoba u Oružanim snagama a koji sadrže tajne podatke, bit će priopćeni takvim osobama nakon potpisivanja potvrde o prijemu. Datum potpisivanja smatra se datumom dostave.

Članak 181. **(Nadležnosti)**

(1) U slučaju da zakonom ili propisom donesenim na temelju ovoga Zakona nije određena nadležnost drugoga tijela, za rješavanje u upravnim stvarima u prvom stupnju nadležan je časnik na položaju zapovjednika samostalne bojne, odnosno postrojbe iste ili više razine.

(2) U slučaju žalbe na prvostupanjsku odluku iz stavka (1) ovoga članka, o žalbi rješava zapovjednik postrojbe izravno nadređen zapovjedniku koji je donio prvostupanjsku odluku.

Članak 182. **(Upravni postupci)**

(1) Za donošenje rješenja u upravnom postupku nadležan je zapovjednik postrojbe u kojoj se osoba o čijem se pravu, odnosno obvezi rješava nalazi u službi.

(2) Ako se rješava o pravu, odnosno obvezi zapovjednika iz stavka (1) ovoga članka ili ako taj zapovjednik po zakonu treba biti izuzet od rješavanja iz drugih razloga, za donošenje rješenja mjesno je nadležan zapovjednik koji mu je izravno nadređen.

Članak 183. **(Dodatni propisi)**

Ministar obrane će posebnim propisom odrediti nadležnoga zapovjednika za donošenje upravnih i drugih akata, a sukladno Zakonu o obrani i ovome Zakonu.

POGLAVLJE XX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 184. **(Preuzimanje)**

(1) Osobe na službi u entitetskim vojskama postaju osobe na službi u Oružanim snagama 1. siječnja 2006. u činu i na položaju na kojem su se zatekli 31. prosinca 2005.

(2) Ministar obrane dužan je u roku od jedne godine od stupanja na snagu ovoga Zakona zaključiti ugovore s osobama iz stavka (1) ovoga članka, sukladno i po proceduri propisanoj u Poglavlju XI. ovoga Zakona.

Članak 185.
(Statusna prava)

- (1) Sva prava i obveze stečene na temelju propisa koji su vrijedili do dana stupanja na snagu ovoga Zakona ostaju na snazi do rješavanja stanja u službi prema ovome Zakonu.
- (2) Časnici koji ne ispunjavaju uvjete školske spreme prema ovome Zakonu dužni su u roku od četiri godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona steći odgovarajuću stručnu spremu, sukladnu ovome Zakonu.
- (3) Dočasnici koji ne ispunjavaju uvjete školske spreme prema ovome Zakonu dužni su u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona steći odgovarajuću stručnu spremu, sukladnu ovome Zakonu.
- (4) Osobe iz st. (2) i (3) obvezne su svake godine dostaviti dokaz iz kojeg je vidljivo da se školuju po sustavu godinu za godinu.

Članak 186.
(Usklađivanje činova)

- (1) Sva djelatne vojne osobe i osobe u pričuvnom sastavu 1. siječnja 2006. preuzet će NATO činove na način utvrđen u članku 155. ovoga Zakona.
- (2) U slučaju da prijašnji čin nema ekvivalentan čin u NATO činovima, primjenjuje se sljedeće:
- a) osobe koje su odslužile dvije trećine ili više na dužnosti u svome sadašnjem činu, zaključno s 31. prosincem 2005, ispunjavaju uvjete za promaknuće u sljedeći viši čin,
 - b) osobe koje su odslužile manje od dvije trećine na dužnosti u svome sadašnjem činu, zaključno s 31. prosincem 2005, postavljaju se na prvi niži čin, ali će im se služba u trenutnom činu uzimati u obzir prilikom promaknuća u sljedeći viši čin.
- (3) Nijedna osoba neće primati manju plaću zbog postavljenja sukladnog stavku (2) točka b) ovoga članka.

Članak 187.
(Donošenje propisa)

Mjerodavna tijela u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona dužna su donijeti propise iz svoje mjerodavnosti, sukladne ovome Zakonu.

Članak 188.
(Primjena propisa)

Propisi koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, ukoliko nisu u suprotnosti s ovim Zakonom, primjenjuju se do donošenja novih.

Članak 189.
(Zabrana prijama na službu)

Od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pa do dana preuzimanja osoba na službi u entitetskim vojskama koji je propisan u članku 184. ovoga Zakona Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine, Ministarstvo odbrane Republike Srpske i Federalno ministarstvo obrane neće primati nove osobe na službu, izuzev kadeta i stipendista zatečenih na školovanju.

Članak 190.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivat će se od 1. siječnja 2006, osim ukoliko ovim Zakonom nije drukčije propisano.

PSBiH broj 227/05
5. listopada 2005.
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkoga doma
Parlamentarne skupštine BiH
dr. Nikola Špirić

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Mustafa Pamuk